

IME TITOVİ ZAVODI LITOSTROJ, NA KATEREGA SMO DELAVCI TAKO PONOSNI, POVE VELIKO. MNOGO JE TOVARN V JUGOSLAVIJI, KI NOSIJO TITOVO IME, Vendar samo ena je bila prva in tudi samo ena je tovarna težke strojegradnje, ki ji je naš dragi predsednik dal vedno mnogo poudarka in ki jo je odprl prav pred devetindvajsetimi leti.

OB OBLETNICI

Takrat, leta 1947, je teklo drugo leto prve petletke, Litostroj pa je formalno obstojal že leta 1946. Trideseto obletnico ustanovitve slavimo lahko že letos. In če se vrnemo leto dni nazaj, ko smo slavili prav v tem času petindvajseto obletnico samoupravljanja ob prisotnosti vedno dragega, prav v tem mesecu svetovnega državnika in »očeta neuvrščenosti« tovariša Tita, je prav, da pogledamo v naše arhive in osvežimo naš spomin.

• Prvič se je ustavil v Litostroju še pred otvoritvijo, junija 1947. Na gradbišču so ga takrat spremljali tudi prvi litostrojski direktor Franc Pečar, Franc Leskošek-Luka in arhitekt Edo Mihevc, projektant Litostroja.

Nato je spregovoril tovariš Tito, ki je med drugim poudaril:

»V našem petletnem planu je predvideno, da zgradimo mnogo novih tovarn. Od teh je danes prva odprta in je pričela dajati dragoceno kovino za izgradnjo naše dežele. Delavci Slovenije so

in ustanovah, kajti ta tovarna je last vseh delavcev in vseh državljanov«. In ob koncu je dejal: »Delavci in delavke te tovarne! Bodite med prvimi v Jugoslaviji v izvrševanju vaših nalog, določenih s planom. Delajte udarno in ustvarjajte tisto, kar je potrebno naši deželi. Pri tem vam želim sreče in uspehov!«

• Septembra 1951. leta nas je naš predsednik Tito obiskal tretjič. Takrat je začelo teči jeklo iz nove livarne jeklene litine. V spremstvu glavnega direktorja Franca Pečarja in predsednika sveta za strojegradnjo Franca Leskoška-Luke si je maršal ogledal novo livarno, nato pa še ostale proizvodne obrate.

• Osmega septembra 1954 je tovariš Tito obiskal našo tovarno že četrtyč. Takrat je bil na obisku v Jugoslaviji najvišji politični predstavnik Turčije Džalal Bajar, kateremu je Tito razkazal našo deželo, med drugim tudi Litostroj. Tovariš Tito in njegov gost sta si več kot uro ogledovala proizvodne obrate, spremljala pa sta ju predsednik ljudske skupščine LR Slovenije Miha Marinko in podpredsednik izvršnega sveta dr. Marijan Breclj.

• Petič. 1. septembra 1957 je prispela v Ljubljano poljska partijska in vladna delegacija, ki sta jo vodila generalni sekretar poljske združene delavske partije Wladislaw Gomulka in predsednik ministrskega sveta Juzef Cyrankiewicz. Takrat je predsednik Tito povabil visoke poljske goste na miting v Litostroj, na katerem je govoril takratni predsednik delavskega sveta Martin Finc. Ob tej priložnosti so si gostje ogledali še tovarniške obrate, maketo Litostroja ter se pogovarjali s člani delavskega sveta.

• Šestič nas je tovariš Tito počastil s svojim obiskom 21. junija 1961, ko je pripeljal s seboj svojega gosta — predsednika republike Mali — Modibo Keita. Takrat sta goste pozdravila glavni direktor Ivan Kogovšek ter predsednik delavskega sveta Milan Vidmar.

Tito si je z malijskim predsednikom ogledal sivo in jeklo livarno, obdelovalnico, montažo in pločevinarno ter ugotovil: »To je že stabilizirana tovarna, odpirajo se nove pomembne možnosti razvoja«. Predsednik Modibo Keita pa je v spominsko knjigo zapisal: »Industrijska moč Jugoslavije se konkretizira v tej tovarni«.

• Sedmič nas je tovariš Tito obiskal lani, 5. septembra ob praznovanju petindvajsete obletnice samoupravljanja. Tega obiska smo bili po štirinajstih letih zelo veseli. Spregovoril je množici, ki je prišla pozdravit dragega gosta:

»Izredno me je ganil sprejem, to današnje zborovanje in vse, kar ste dosegli. Čestitam velikemu delovnemu kolektivu Litostroja, generalnega direktorja

»V NAŠIH ROKAH JE PRIHODNOST«

Tudi letos so mladi Litostrojčani organizirali pohod po poteh dražgoške bitke in se udeležili osrednje slovenske proslave ob dnevu vstaje.

PROTEST

Sirši aktiv družbenopolitičnih delavcev Litostroja se je v sredo 18. 8. 1976 ob 10. uri sestel v kinodvorani IC Litostroj na protestnem zborovanju proti avstrijski manjšinski politiki.

Predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Ivan Sabol je orisal položaj in razvoj vprašanja slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji, strojni ključavničar Vinko Jakopič pa je prebral protestno pismo z naslednjo vsebino:

»Delavci Titovih zavodov Litostroj se pridružujemo protestom delovnih ljudi in občanov po vsej Jugoslaviji ter se zgražamo nad uradno avstrijsko protimanjšinsko politiko.

Sodimo, da je sprejetje avstrijskih protimanjšinskih zakonov dalo krila nemško nacionalističnim in šovinističnim krogom, da ustvarjajo največjo povojno gonjo za zatrtje in izničenje slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji.

Ostro obsojamo neizvrševanje določil zakona avstrijske državne pogodbe, ki je mednarodna pravna listina in temu sledi, da je potrebno slovensko in hrvaško vprašanje v Avstriji postaviti na dnevni red institucij organizacije združenih narodov.

Nikakor tudi ne dovoljujemo, da celo avstrijski uradni krogi blatijo narodnoosvobodilni boj slovenskih partizanov v Avstriji in celo enačijo obujanje tradicij narodnoosvobodilnega boja s šovinističnimi ter neonacističnimi manifestacijami Haimatdinstata.

Delavci Litostroja podpiramo jugoslovansko vladno in napredne avstrijske kroge v težnji, da se problematika slovenske in hrvaške manjšine v Avstriji po mirni in diplomatski poti čimprej razreši.«

stroja ob 25. obletnici zelo uspešnega samoupravljanja. Čestitam tudi republiki Sloveniji, ki je pomagala, da je zrasla ta velika tovarna, ki si je z zelo kakovostnimi izdelki v svetu pridobila ugled enega največjih podjetij te vrste. Ko danes gledam to veliko podjetje, ki svoje izdelke prodaja skoraj po vsem svetu, se ne morem prečuditi. Tako izredne uspehe smo dosegli v socialistični Jugoslaviji. To je bilo mogoče tudi zato, ker smo razvijali samoupravljanje...

Delovnemu kolektivu Litostroja želim veliko uspehov pri nadaljnjem ustvarjalnem delu. Prepričan sem, da boste še naprej dosegli velike uspehe...

Po kratkem govoru in ob navdušenem pozdravljanju delavcev si je tovariš Tito v spremstvu gostov, generalnega direktorja

Marka Kržišnika in predsednika osrednjega delavskega sveta Leopolda Nadliška ogledal del proizvodnih obratov v TOZD FI, zlasti so ga zanimali novi obdelovalni stroji, montaža turbin, črpalk ter drugih proizvodov. Po končanem ogledu pa se je v dvorani delavske restavracije pogovarjal s širšim političnim aktivom naše delovne organizacije. I. Elkan

Leta 1957 sta predsednika republike spremljala takratna predsednika delavskega sveta in upravnega odbora tovarne, Martin Finc in Stane Koprivnik

• Drugič je delovni kolektiv navdušeno sprejel tovariša Tita ob otvoritvi Litostroja, 1. septembra 1947. Spremljali so ga predsedniki prezidija ljudske skupščine Josip Vidmar, predsednik vlade SR Slovenije Miha Marinko in minister za industrijo Franc Leskošek-Luka. Maršal se je z njimi takoj podal v livarno sive litine, kjer si je ogledal pripravljene modele in prižgano kupalno ter počakal, da je po žlebu prišlo prvo železo. Po slovesnosti so se visoki gostje in zbrana množica zgrnili okrog odra na dvorišču med livarno in mizarino. Nanj se je prvi povzpel Franc Leskošek-Luka, ki je pozdravil Tita in se zahvalil vsem, ki so sodelovali pri tako veliki gradnji ter obenem proglasil nastajajoči gigant težke industrije za »Titove zavode Litostroj«.

lahko ponosni, da so začeli prvi vlivati železo in jeklo v svoji novi tovarni«.

Ko je govoril o izvrševanju petletnega, zares zahtevnega plana, pa je posebej poudaril: »Mnogi so nam ugovarjali, da tega plana ne bomo uresničili, trdili so, da je to propaganda, megalomanstvo... A mi smo že do stokrat iznenadili reakcijo in one v inozemstvu. Vsaka opeka, ki jo vzdiamo v kako novo tovarno, pomeni udarec po glavi naši reakciji... Budni moramo biti v tem smislu, da delavci v svoji sredi ne trpe tistih, ki s svojo malomarnostjo ali brezdušnim odnosom do ljudske imovine motijo naše delo. Čuvati ljudsko imovino, čuvati vsak kilogram železa, skrbeti za vsako stvar, kakor skrbimo v svoji hiši, to je neobhodno potrebno v tej in v vseh naših tovarnah

BISTVO SO DOHODKOVNI ODNOSI

POROČILO S SEJE SVETA ZK IN KONFERENCE SINDIKATA

(Na 4. in 5. strani)

29
LET
LITOSTROJA

GOSPODARJENJE

OD JANUARJA DO JUNIJA

Vsi smo nestrpno pričakovali rezultate periodičnega obračuna za obdobje januar—junij 1976. Vedeli smo sicer, da bi morala biti uspešnost poslovanja boljša kot v istem obdobju lani, saj smo zunanjo realizacijo, ki je osnovni element formiranega celotnega dohodka, povečali za skoraj eno tretjino pri približno istem številu zaposlenih. Vsem pa je bila neznanka, kakšen bo ostanek dohodka zaradi prehoda na novi sistem ugotavljanja celotnega dohodka, dohodka in ostanka dohodka po plačani realizaciji. Brez dvoma je, da nas je ta zakon prizadel; vendar je izpad celotnega dohodka, in ostanka dohodka bolj začasne narave, ki ima najmočnejši vpliv prav v obdobju prehoda na nov sistem.

Že z bežnim pregledom naših bilanc uspeha pa lahko ugotovimo, da z izjemo TOZD LINT, ki bi bila v izgubi tudi po starem sistemu obračuna (saj nima niti plačane niti fakturirane realizacije), vse naše TOZD v celoti pokrivajo obveznosti iz dohodka ter celo ustvarjajo ostanek dohodka. Oglejmo si nekaj najvažnejših podatkov:

TOZD DS	Celotni dohodek			%		
	I.—VI. 1976					
	I.—VI. 1975	po fakturirani real.	po plačani realizaciji	3:4	4:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7
IRRP	8.613	12.836	12.332	149	143	96
PI	132.374	145.976	139.228	110	105	95
FI	213.328	290.398	215.191	136	101	74
SE	9.937	16.410	14.900	165	150	91
IVET	34.161	32.418	31.972	95	94	99
SSP	16.447	57.674	56.343	351	342	98
ZSE	12.697	14.867	14.732	117	116	99
LINT	1.203	21	21	2	2	100
ICL	7.629	9.373	8.753	123	115	93
SKUPAJ:	436.389	579.973	493.472	133	113	85

Odmiki posameznih TOZD od poprečja delovne organizacije so minimalni (razen TOZD LINT), preseneča pa nesorazmerno visok porast v delovni skupnosti SSP. Le-ta je posledica šele v drugi polovici lanskega leta spremljenem predpisanim kontnem planu, s katerim je bilo odredeno, da se stroški upravno prodajne režije prenašajo na TOZD z interno realizacijo in ne več neposredno. Razveseljivo pa je dejstvo, da na nivoju delovne organizacije ugotovljeni celotni dohodek po plačani realizaciji v letu 1976 presega za 13% celotni dohodek za isto obdobje v letu 1975, ki pa je bil ugotovljen po fakturirani realizaciji. Ta porast ob spremenjenem sistemu vzbuja optimizem tudi na področju poslovne uspešnosti v obliki ostanka dohodka.

TOZD	Ostanek dohodka		%
	I.—VI. 75	I.—VI. 76	
IRRP	477	274	57
PI	20.303	6.975	34
FI	—332	6.374	—
SE	1.788	1.713	96
IVET	2.428	413	17
ZSE	482	59	12
LINT	792	—1.110	—
ICL	789	50	6
Skupaj:	26.727	14.748	55

Ostanek dohodka 14.748.000 din naše delovne organizacije predstavlja 55% doseženega v istem obdobju preteklega leta. To je glede na prehod na novi sistem po naši oceni zelo dober rezultat, saj je ravno ta prehod povzročil pri nekaterih delovnih organizacijah, ki so do sedaj uspešno poslovale, izgubo. Res je sicer, da bomo morali ob koncu leta po zaključnem računu iz ostanka dohodka pokrivati obveznosti, ki smo si jih s samoupravnimi sporazumi zadali, vendar smo šli v to akcijo zavestno, da bi dvignili družbeni standard. Koliko ostanka dohodka pa so ustvarili posamezni tozdi,

je razvidno iz pregleda. Dokaj slabša v primerjavi z lanskim letom je TOZD PI, kar je med drugim tudi posledica začasne recesije naročil v njenem delu blagovne proizvodnje ulitkov. V TOZD FI se je situacija bistveno zboljšala. Menimo, da so se stari posli, ki niso bili ravno najboljše izvršeni, več ali manj iztekli in zato lahko v tej TOZD

tudi v bodoče pričakujemo boljše finančne efekte kot doslej. V TOZD IVET je padec ostanka dohodka normalizacija odnosov, saj ga zaradi njene dejavnosti niti ne bi smela imeti (razen pri kisiku). Posebna kategorija pa je TOZD LINT. Odločitev, da se ta TOZD ob reorganizaciji likvidira, je sedaj še finančno utemeljena.

Ob polemiki o ostanku dohodka pa ne smemo prezreti še dveh dejstev:

1. da sredstva delovne organizacije sestavlja tudi formirana amortizacija,

2. da smo v letu 1976 po samoupravnem sporazumu med TOZD IRRP, PI in FI vpeljali kalkulativno formiranje sredstev za razvoj. To je nova kvaliteta sredstev, ki so sedaj še skromna, a neobhodno potrebna za nadaljnji razvoj tovarne.

V naslednji tabeli bomo primerjali doseženo akumulacijo tekočega obdobja s preteklim:

TOZD DS	I.—VI. 1975			I.—VI. 1976			%
	Ostanek dohodka	AM	Skupaj	Ostanek dohodka	AM	Razvoj Skupaj	
IRRP	477	440	917	274	900	1	1.175
PI	20.303	4.108	24.411	6.975	5.809	870	13.654
FI	—332	12.934	12.602	6.374	14.663	2.863	23.900
SE	1.788	280	2.068	1.713	241	—	1.954
IVET	2.428	1.580	4.008	413	1.751	—	2.164
SSP	—	653	653	—	747	—	747
ZSE	482	473	955	59	595	—	654
LINT	792	15	807	—1.110	24	—	—1.086
ICL	789	312	1.101	50	522	—	572
Skupaj:	26.727	20.795	47.522	14.748	25.252	3.734	43.734

21. junija 1961 je prišel tovariš Tito na obisk s predsednikom republike Mali Modibom Keito. Ugotovil je: »To je že stabilizirana tovarna...«

Pred devetindvajsetimi leti — 1. septembra 1947 nas je tovariš Tito obiskal drugič. Takrat je v livarni sive litine steklo prvo železo, Franc Leskošek-Luka pa je nastajajoči gigant težke industrije proglasil za »Titove zavode«

Odnos akumulacije v višini 92% na nivoju delovne organizacije v primerjavi z istim obdobjem lanskega leta pa predstavlja minimalni izpad, katerega bomo do konca leta lahko nadoknadili, če ne celo presegle.

Iz vsega navedenega lahko zaključimo, da nam novi sistem ugotavljanja celotnega dohodka, dohodka in ostanka dohodka ni ogrozil naše akumulativnosti. Ker pa je ta predpis ozko povezan še z zakonom o ugotavljanju plačil med uporabniki družbenih sredstev, na osnovi katerega je izdatno izboljšana naša likvidnost, saj smo do sedaj pravočasno pokrili vse svoje obveznosti tako do dobaviteljev kot

do družbe, smo za sanacijo starih obveznosti izdelali poseben program. Po tem programu, ki vključuje vse predvidene prilive in odlive, bomo do konca septembra pokrili vse naše obveznosti iz preteklih obdobj, kot tudi tekoče obveze. Seveda zahteva izpolnitev takega programa strogo disciplino vseh udeležencev. Po eni strani je neobhodno potrebno, da proizvodnja izvršuje svoje obveznosti do finalizacije izdelkov, kar je osnova prilivov, po drugi strani pa moramo odlive usmeriti le v najnujnejše nabave in tuje storitve ter črpati potrebne vložke v proizvodnjo predvsem iz obstoječih zalog. Ta ukrep pa nam zaenkrat ni v celoti uspel:

	Začetno stanje	Končno stanje	Razlika
Material	129.488	93.201	—36.287
Nedovršena proizvodnja	344.957	464.801	119.844
Gotovi izdelki	42.702	47.778	5.076
Skupaj:	517.147	605.780	88.635

Iz pregleda je razvidno, da smo materialne zaloge znižali za 36.287.000 din, kar pomeni, da smo se programa odlivov več ali manj držali ter del vložka v proizvodnjo črpali iz obstoječih zalog. Pač pa pomeni zelo visoko povečanje zalog nedovršene proizvodnje za 119.844.000 dinarjev in zalog gotovih izdelkov za 5.076.000 dinarjev izpad realizacije — prilivov, kar lah-

ko ugotovimo tudi v zaostajanju dinamičnega plana fakturiranja za 44.909.000 dinarjev oziroma 12%. Ker pa imamo pred seboj še polovico leta menimo, da to angažiranje sredstev v proizvodnjo predstavlja materialno bazo, iz katere bomo do konca leta ustvarili večjo finalizacijo in s pospešenim fakturiranjem nadoknadili zamujeno.

B. Klemenc

PO DOPUSTIH

Dopustniški dnevi se iztekajo in začenja se resno delo tudi za naše glasilo, posebej pa za dopisnike. Tako za one stalne kot za nove. Po dolgih letih izhajanja letos prvič naše glasilo »ni šlo na dopust«. V uredništvu smo poskrbeli, da je časopis izšel julija in avgusta — prejšnja leta je bila za ta dva meseca skupna številka. Izšli smo sicer na osmih straneh, vendar je treba poudariti, da je to uspeh, kajti večina tovarniških časopisov je čez poletje odšla na dopust, le tisti stalni in najboljši so vzdržali to »vroče poletje«.

Tovarna je spet zaživela, v uredništvu pa si želimo, da se spet oglašijo dopisniki s prispevki o dopustniških doživljajih in opažanjih.

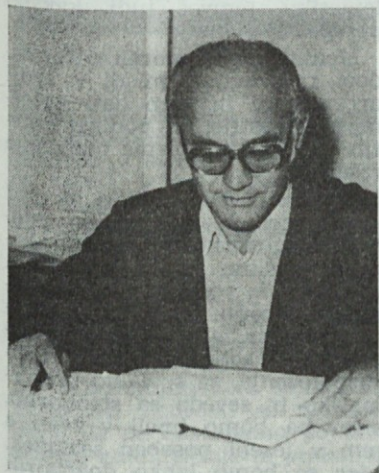
Veseli pa bomo posebej prispevkov o razmišljanjih o delu v tovarni, oziroma delu samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij, društev itd.

Uredništvo!

PREDSTAVLJAMO VAM ŠE ZADNJA DVA NOVA PREDSEDNIKA DELAVSKIH SVETOV, IN SICER TOV. ZOFIJO DEŽUTELJ, PREDSEDNICO DELAVSKEGA SVETA TOZD ZSE IN TOV. JANEZA JERMANA, PREDSEDNIKA DELAVSKEGA SVETA TOZD PI.

Upam, da bom opravičil zaupanje

Janez Jerman je v Litostroj prišel leta 1948. V naši šoli se je izučil za livarja. Ob delu pa se je nadalje strokovno izobraževal in sedaj že dvajseto leto dela v tehnološkem oddelku kot tehnolog za jekleno litino.

upam, da bom kos tudi delu, ki me še čaka, kar bo opravičilo zaupanje, ki so mi ga izkazali delavci našega tozda.

Kakšne najpomembnejše naloge stoje pred vašim delavskim svetom?

»Pred delavskim svetom je cela vrsta nalog in jih jemljem za enako važne. Najpomembnejše je, da naloge rešujemo hitro. Aktualna naloga v tem času je razprava o osnutku zakona o združenem delu. Prva faza razprav je bila organizirana v vsej delovni organizaciji v maju in juniju. Razprave so potekale po manjših skupinah, na njih smo člane kolektiva seznanili z vsebino osnutka zakona. V septembru bo organizirana druga faza razprav. Pripravili bomo primerjavo naše organiziranosti z določili osnutka zakona ter predloge za uskladevanje naše organiziranosti z zakonom.«

Morda še nekaj besed o proizvodnji, o problemih, ki gotovo terjajo rešitve?

»Ob obilici nalog, kot so razprava o osnutku zakona o združenem delu, srednjeročni plan, stabilizacija, program investicijskih vlaganj itd., ne smemo pozabiti na izvrševanje tekočih

planskih nalog. V našem tozdu je opaziti v zadnjem času močno upadanje naročil za ulitke sive litine, medtem ko je livarna jeklene litine dokaj dobro pokrita z naročili. Vodstvo tozda je poiskalo izhod v tem, da se forme za jeklene ulitke izdelujejo tudi v livarni sive litine. To je eden od vrste ukrepov za doseg plana, kljub pomanjkanju naročil za sivo litino.«

Naše delo je občutljivo

Življenjska pot Zofije Dežutelj se je začela v Železni Kapli na Koroškem, kjer so imeli starši kmetijo. V šolo je začela hoditi v domači vasi leta 1937. Ko je leta 1939 nacistična Nemčija zasedla Avstrijo, je bilo konec poučevanja v materinskem jeziku, ker so Nemci vse slovenske učitelje odselili. Leta 1943 so vso družino odpeljali v celovške zapore zaradi sodelovanja s partizani. Po treh tednih zapora se je sama vrnila domov, vendar je morala kmalu oditi v partizane. S Koroško četo je januarja 1944 odšla na Pohorje, od tam pa so mlade in slabotne, poslali na osvobodeno ozemlje v Beli Krajini. Tja pa večina njih ni prišla, ker so jih pri Stični iznenadili belogardisti. Nje niso zajeli, ker se je skrila pri Kosovi domačiji, ki je bila naklonjena partizanom. Pri njih je ostala vse do leta 1949, ko je odšla v Ljubljano in se zaposlila v Litostroju.

Kako ste sprejeli to novo in odgovorno samoupravno dolžnost?

»Dolžnosti predsednika delavskega sveta nisem sprejela preveč rada. Zavedala sem se namreč velike odgovornosti, ki mi jo nalaga ta funkcija. To, da je ženska predsednik delavskega

sveta, se nam je zdelo popolnoma pravilno, saj so v naši TOZD zaposlene v večini ženske. Ko pa so izvolili mene, nisem bila preveč vesela, čeprav sem se zavedala, da je to čast. Taka kadrovska politika se mi ne zdi ravno najboljša, saj grem jaz že aprila 1977 v pokoj. Mislim, da

so mi delavci naše TOZD zaupali zelo odgovorno nalogo in upam, da jih s svojim delom ne bom razočarala.«

Kako po vaši presoji TOZD ZSE uresničuje svoje naloge?

»Delo TOZD ZSE se zelo razlikuje od dela drugih TOZD. Naše delo je zelo občutljivo, saj zajema dejavnosti, ki posegajo na področje družbenega standarda delavcev: prehrana, samski in počitniški domovi ipd. Na teh področjih se v delu večkrat vrtajo »strokovnjaki« in hočejo vedeti več kot naši delavci.

Izvrševanje zastavljenih nalog je v marsičem odvisno tudi od razpoložljivih finančnih sredstev. Težava je v tem, da smo nizko akumulativna dejavnost. Vseeno pa smo prvo polletje 1976 zaključili s 53 odstotno izpolnitvijo plana. Stalne težave s kadri. Posebno problematična je snažila skupina, nanjo stalno letijo pritožbe s strani tozdov, katerim nudimo te usluge in to nam kot tozdu močno znižuje uspeh.«

Velika odgovornost delegatov

Oceno uveljavljanja delegatskega sistema in donosov, katero je pripravila konferenca osnovnih organizacij sindikata z namenom, da usmerimo obravnavo o vseh tistih vprašanjih in problemih, ki so ključnega pomena za popolnejšo uveljavitev delegatskega sistema, posebej za položaj delegacij in delegatov ter pogoje njihovega dela, smo preučili in se obvezali, da moramo kot nosilci vse sprejete ocene in obveze uresničiti v praksi.

Pomembna ugotovitev je, da je samoupravljanje v naši delovni organizaciji dokaj dobro razvito, da pa delegatski odnosi niso dosegli te ravni, kar pomeni, da so delavci v priprave za oblikovanje stališč delegacij premalo vključeni, prav tako samoupravni organi. Delegacije in delegati so premalo obveščeni o potrebah in interesih delavcev, z ekonomskim položajem svojega TOZD, SSP ter delovne organizacije in s stališči in sklepi samoupravnih organov. Akcije, ki jih vodimo usklajeno na ravni delovne organizacije so mnogo uspešnejše od tistih, ki so prepuščene samo delegatom in delegacijam. Prav to pa zahteva, da probleme, ki izvirajo iz dela delegatov in delegacij čim preje rešimo. Znano nam je, da za uspešnejše delo delegacij predstavljajo oviro tudi neaktivni delegati. Vzroki za neaktivnost so različni in jih bo treba natančno preučiti in ustrezno ukrepati.

Zelimo si, da bi se uveljavilo neposredno odločanje delavcev, ugotovljamo pa zaprtost nekaterih delegacij in delegatov, kar ovira razvoj samoupravnih odnosov in delegatskega sistema. Delegacije in delegati delujejo samo formalno tako, da zadovoljujejo potrebam.

Poznamo temeljne ovire in težave, ki se pojavljajo v delegacijah TOZD in se kažejo v preslabi povezanosti delegatov z interesi in problemi delavcev, kar

V APRILU SMO PREDSTAVNIKI DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ, SAMOUPRAVNIH ORGANOV, VODILNI DELAVCI IN DELEGATI DELEGACIJ OCENILI UVELJAVLJANJE DELEGATSKEGA SISTEMA V NAŠI DELOVNI ORGANIZACIJI. O VSEBINI IN SKLEPIH SMO ŽE PISALI V NAŠEM GLASILU. DELEGATI SO IMELI PO TEM ŠE SEMINAR O DELU DELEGATOV IN DELEGACIJ.

je posledica premajhnega sodelovanja na zborih delavcev, delavskih svetih ali na drugih področjih, kjer se oblikujejo smernice za delo delegacij.

DELEGATI IN DELEGACIJE NE VEDO, KAKO BI SE POVEZOVALI

Nimamo poslovnikov o delu, ne vemo na koga se mora obrniti, naše delo na ravni delovne organizacije je neusklajeno — veliko je bilo takšnih in podobnih pripomb. Družbenopolitični delavci smo vse te kritične pripombe delegatov zavestno sprejeli in bomo tudi svoje naloge uresničili.

Delno smo jih že, toda delegati in delegacije morajo tudi sami aktivno delovati. Res je, da v naših samoupravnih aktih ni obdelan delegatski sistem, delo delegatov in delegacij, toda delovati moramo po že utečenih družbenih normah, ki jih moramo čimprej vključiti v samoupravne listine.

Osnutek zakona o združenem delu dovolj zgovorno govori, kako bomo vgradili delegatska razmerja v naše samoupravne listine. Delegacije in delegati imajo v obravnavi začasni poslovnik o delu delegacij in delegatov, katerega bodo dopolnili in sprejeli za svojega. Če se bodo ti odnosi pokazali koristni za prakso, jih bomo morali vgraditi v naše samoupravne listine. Poslovnik opredeljuje, kako in s kom se morajo delegati in delegacije povezovati, ne da bi določeno problematiko puščali ob strani. Po

sebnih naloge bo imela koordinacija delegacij, ki bo morala preučevati gradivo preko informativnega centra s strokovnimi službami, organi samoupravljanja, zbori delavcev ali družbenopolitičnimi organizacijami o katerih zadevah bodo delegati samostojno odločali. To pomeni, da bodo tudi vedeli s kom in kako se povezovati.

INFORMATIVNI CENTER?

Že dovolj časa si družbenopolitični delavci prizadevamo, da bi nezasedena delovna mesta v informativnem centru zasedli z ustreznimi sodelavci, ki bi uspešno opravljali vse naloge za potrebe delegatskega sistema in družbenopolitičnih organizacij, kajti v sedanji zasedbi ti ne zmorejo svojih delovnih nalog.

Ko smo sledili komunikativne poti pretoka informacij v naši delovni organizaciji in se z določenimi vprašanji obrnili tudi na ustrezno službo, smo ugotovili, da te niso preučene in da je to ena izmed prioritarnih nalog, kateri bomo v prihodnje posvetili vso pozornost. Sicer pa določene komunikativne poti obstojajo, vendar jih je treba povezati v celovit sistem.

DOLŽNOSTI STROKOVNIH SLUŽB IN POSLOVODNIH ORGANOV

V sedanjem mandatu na področju sindikalnega delovanja nisem zasledil, da bi strokovne službe ali poslovodni organi spri in stalno seznanjali delegacije s problemi gospodarjenja kot tudi uveljavljanja samoupravnih

odnosov. Zlasti bi bilo potrebno dati razpoložljive podatke, ki so osnova delavcev za oblikovanje smernic kot tudi delegacijam za oblikovanja stališč. Takšna vloga in zavzetost strokovnih služb za delo delegacij v naši sredini še ni dovolj razvita in zato se bomo zavzemali za najboljše poti, pri čemer bomo odklanjali vse oblike vplivov na odločanje preko delegatov in delegacij.

Povezanost delegacij s konferenco delegacij je najbolj razvita oblika usklajevanja interesov za zastopanje v skupščini. V taki smeri kot so zaživele konference delegacij pa niso zaživele delegacije, ker se praktično ne sestajajo, temveč se utaplajo v konferencah delegacij. Zato bo za nova povezovanja interesov zelo pomembno delo koordinacije delegacij po skupnem dogovarjanju in usklajevanju interesov nas vseh.

VTISI S POČITNIŠKE PRAKSE

Sem dijakinja in štipendistka Titovih zavodov Litostroj, tovarne, katere izdelke pozna skoraj ves svet.

Letos sem bila v podjetju že tretjič in moram priznati, da sem bila pred nastopom prakse zelo radovedna, na katero delovno mesto bom prišla. 21. junija sem se zglasila pri tovarišu Šmidu, ki razporeja praktikante, ta pa me je poslal na oddelke za delovne odnose v Kadrovske splošnem sektorju. Tu sta me sprejela socialna delavka tovarišica Kreftova in vodja oddelka tovariš Jarc.

Opravičala sem razna dela administrativnega značaja, tipkanje notranjih in zunanjih dopisov, pisanje seznamov, vabil ipd., srečala sem se tudi z »odločbo« in »sklepom«; prijetno srečanje, saj smo prav v letošnjem letu pri upravnem postopku govorili o tem.

Iz dneva v dan sem se bolj spoznavala z delavci, ki delajo v Kadrovske splošnem sektorju, saj so mi radi priskočili na pomoč, kadar nisem znala naprej.

Večkrat sem bila sama v pisarni, kajti prav v tem mesecu sta bila tovarišica Kreftova in tovariš Jarc zelo obremenjena z različnimi sestanki. Tako sem bila včasih v veliki zadregi, ko je zazvonil telefon, ker dostikrat nisem mogla dati druge informacije, kot samo: »Sem žal le praktikantka, prosim kličite kasneje!«

Med prakso sem se vsaj deloma seznanila tudi z notranjo organizacijo podjetja, spoznala pa sem tudi mnogo novih ljudi — bodočih sodelavcev. Tudi letos sem prišla v delovno okolje, kjer so mi vsi radi pomagali, me seznanjali z bodočim delom in mi dali marsikak koristen nasvet za vključevanje v kolektiv.

Zato sem rada prihajala skozi tovarniška vrata.

Stanka Erman

PREGLASOVANJE IN (NE) USKLAJEVANJE

»Delegatsko vprašanje?«

Kje to piše, da ste oblikovali tako stališče? To vprašanje nam dovolj zgovorno pove, da delegati in delegacije ne preučujejo gradiva, zato so presenečeni nad različnimi vprašanji delegatov drugih delegacij. Preglasujejo podan predlog, ne da bi prišlo do usklajevanja! To pa pomeni, da zelo pomembna vprašanja urejujejo po poslanski poti, za kar menim, da ni prav, ker to zmanjšuje rezultate širokih demokratskih razprav v bazi. V dosedanjih praksi nismo bili priče variantnim predlogom, katerih se izgleda bojimo, kajti morali bi imeti določeno odgovornost za oblikovanje temeljnih stališč v skupščinskem sistemu. Verjamem, da smo v naši delovni organizaciji na dobri poti uveljavljanja delegatskih razmerij in da bomo ustvarili vse pogoje za delo delegatov in delegacij.

Sabol

POROČILO S SEJE SVETA ZK IN KONFERENCE SINDIKATA

Bistvo so dohodkovni odnosi

Na razširjeni seji Sveta ZK in Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj, ki je bila v sredo 14. julija v dvorani Izobraževalnega centra Litostroj, je tekle razprava o oceni poteka javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, o srednjeročnem načrtu delovne organizacije, o stabilizacijskih prizadevanjih ter o kadrovske politiki. Poleg članov obeh organov družbenopolitičnih organizacij, so se seje udeležili še: Franc Hribar — sekretar komiteja OK ZK Ljubljana-Siška, Slavko Krušnik — predsednik občinskega sindikalnega sveta ZS Ljubljana-Siška, Bojan Jurčič — predstavnik Izvršnega sveta skupščine Ljubljana-Siška, predsedniki delavskih svetov, sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata ter predsedniki osnovnih organizacij zveze socialistične mladine TOZD in delovne skupnosti, vodje delegacij in konference delegacij, direktorji TOZD in sektorjev ter drugi vidni predstavniki družbenopolitičnega in gospodarskega življenja naše tovarne.

Družbenopolitična aktivnost, ki je usmerjena predvsem na uresničevanje teh pomembnih strateških nalog, traja že več kot leto dni. Glede na akcije, ki jih je načrtoval in jih tudi uresničuje Centralni komitej ZK Slovenije, je bil sklican tudi posvet na ravni Mestne konference ZK Ljubljane. Na tem posvetu so bile občinske konference ZK, direktorji delovnih organizacij, predsedniki delavskih svetov in sindikata ter sekretarji zveze komunistov zadolženi, da pripravijo ocene z že omenjenih področij, s katerimi je potrebno seznaniti kar najširši krog družbenopolitičnih delavcev.

Po nekaj uvodnih mislih predsedujočega Vukosava Živkoviča — sekretarja sveta ZK Litostroj, je besedo prevzel generalni direktor Marko Kržišnik, dipl. ing. in podal dovolj celovito poročilo, ki je predstavljalo dobro osnovo za nadaljnjo razpravo.

OCENA POTEKA JAVNE RAZPRAVE O OSNUTKU ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

»V Litostroju so tekle razprave o osnutku zakona o združenem delu od 25. maja do 5. junija v skupinah od 30 do 150 ljudi in so trajale dve uri. Namen razprave je bil, da delavce seznanimo z idejnostjo osnovami osnutka zakona, kar nam je povsem uspelo. Drugega dela, kjer bi morali rešitve v zakonu primerjati z našo samoupravno prakso in z organizirano delovno organizacijo, pa nismo mogli uresničiti. V septembru bomo nadaljevali z razpravo, kjer bomo za našo delovno organizacijo poiskali že konkretne rešitve tam, kjer jih še nimamo. Imenovali smo že dve komisiji. Prva je zadolžena za izdelavo predloga organiziranosti TOZD in spremljanje služb, druga pa naj bi opredelila dohodkovne odnose med udeleženci na skupnem proizvodnem. Imenovali bomo še tretjo komisijo, ki bo prilagodila samoupravne akte zakonu in to do konca leta 1977, tako kot veleval zakon. Dali smo že sugestije, zaključene pa so razprave, kje naj bodo nove TOZD (o tem, kje bodo nove TOZD, smo že pisali — op. ur.), izdelati pa moramo še analize, saj za tak korak potrebujemo trdne osnove. Ukinili bomo TOZD LINT, ker nima ekonomske osnove za obstoj.

Utrditi moramo SOZD Združena podjetja strojegradnje in povezavo s Poslovno skupnostjo za izdelavo in predelavo jekla, kamor moramo pritegniti še trgovino. V ZPS moramo okrepiti skupne službe s strokovnjaki za marketing, investicije, finančno politiko itd., ker bomo zamislili lahko uresničili le s profesionalnimi ter ustreznimi kadri. O tem je delavski svet ZPS že razpravljal in sprejel predlagani koncept.

RAZVOJNA USMERITEV 1976 DO 1980

Že leto in pol aktivno delamo na srednjeročnem planu razvoja delovne organizacije 1976—1980, usklajenega z vsemi družbenimi obveznostmi pa so sprejeli tudi zbori delavcev. Republiški, mestni in občinski plani dajejo največji poudarek bazični industriji

in infrastrukturi, energetiki ter prometu.

Litostroj je prvič v svoji zgodovini postavljen kot nosilec razvoja strojegradnje v Ljubljani in v Združenih podjetjih strojegradnje. Naš plan ima naslednje globalne značilnosti: amortizacijo moramo obdržati in je nedotaknjena, iz ostanka dohodka pa moramo pokriti vse obveznosti do SIS, pokriti sklade, nameniti določena sredstva za stanovanjsko izgradnjo ter za počitniške domove, skratka za boljši družbeni standard delavcev.

Imamo dovolj zahteven in obširen program modernizacije, ki je v glavnem usmerjena v težko strojegradnjo in v maloserijsko proizvodnjo, posebno v talni transport. Tudi drugih področij ne bomo zapostavljali, toda ta imajo prednost. Najbrž nismo bili še nikoli v začetku planskega obdobja tako dobro pokriti z naročili, kot to pot. Turbinska proizvodnja je v celoti pokrita in to za celo plansko obdobje. Črpalgarsko proizvodnjo pa bi okrepili s proizvodnjo majhnih turbin. Dovolj naročil imamo za težke žerjave za nuklearne centrale. Zagotovljeno imamo proizvodnjo stiskalnic, težko pa bomo pokrili vse tržne potrebe po težkih vilicarjih, kljub temu, da bomo povečali proizvodnjo.

OCENA TEKOČIH GOSPODARSKIH RAZMER S POUČENOM NA STABILIZACIJSKIH PRIZADEVANJH

Stabilizacijsko politiko smo začeli voditi sredi leta 1975. Potem, ko smo stabilizacijske programe razdelili po TOZD in sektorjih, pa smo izvedli še konkretne osebne zadolžitve vodstvom TOZD in sektorjev. Imenovali smo komisijo, ki kontrolira in usmerja izvrševanje stabilizacijskih načrtov. Komisija naj bi jeseni programe dopolnila z aktualnimi zadevami, ki jih nalaga gospodarjenje v letošnjem letu. V času enega leta je bilo zakonjenih nekaj globalnih dokumentov, ki so krepko posegli v naše obnašanje in gospodarjenje z družbenimi sredstvi.

• 31. oktobra 1975 je stopil v veljavo zakon, ki terja zagotovitev finančnih sredstev za vse investicije. Od takrat dalje smo podpisali vse pogodbe s polnim bančnim kritjem, za vsa obstoječa naročila pa zagotovili, skupaj z naročniki, čvrsta finančna sredstva. Na osnovi tega predpisa bi bilo možno, da bi nam zmanjkalo naročil, vendar jih imamo zagotovljenih za dve leti naprej. Šele v tem času čutimo posledice tega zakona, saj smo za domače tržišče podpisali komaj za 200 milijonov novih naročil, za tuja tržišča pa za 500 milijonov.

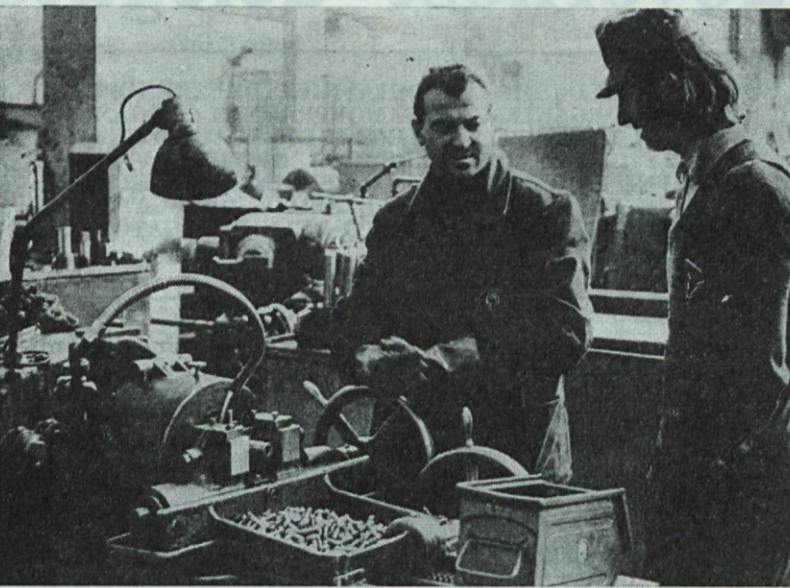
• S 1. januarjem 1976 smo morali enake predpise kot za investicije uveljaviti tudi za plačila repromateriala, tako da moramo danes poslovati samo z zagotovljenimi plačilnimi sredstvi.

• 1. aprila 1976 smo morali vse dolgeve iz leta 1975 in iz prvega četrtletja letošnjega leta pokriti z menicami, zadnji dolgov iz tega naslova pa morajo biti plačani do konca septembra 1976. Ta dva predpisa sta pomembno vplivala na naše poslovanje. Takrat smo imeli 126 milijonov neplačanih računov, dru-

gi so nam dolgovali 200 milijonov, zalog pa smo imeli za približno 120 milijonov. Po treh mesecih ostrih restrikcij v delovni organizaciji smo zmanjšali zaloge repromateriala za 35 milijonov in poravnali za 60 milijonov menic. Skozi vse to obdobje smo nabavljali mesečno za 10 milijonov repromateriala in pokrivali vse druge obveznosti. Vendar smo spoznali, da s tako skromnimi nabavami repromateriala ne moremo več uspešno voditi proizvodnje. Naš nabavni program bo potrebno sprostiti v tretjem četrtletju, da bo proizvodnja dobro potekala ter da bomo še naprej uspešno gospodarili.

• S sprejetjem samoupravnega sporazuma o delitvi osebnih dohodkov smo zaorali v še eno pomembno področje. To je bila politično zelo globalna in odgovorna akcija. Dosegli smo zelo precizna delitvena razmerja, osebne dohodke smo povečali za približno 20% in kar je najpomembnejše — ekonomski rezultati kažejo, da nismo zrušili globalnih razmerij. Lahko pa ugotovimo, da se je močno zmanjšala fluktuacija, skratka — tudi ljudje so zadovoljni.

• Ugotovljamo, da se kljub stabilizacijskim programom re-

Strugar Sokrat Nikolov

žijska poraba večja, zato jo moramo takoj po bilanci analizirati in jo primerno znižati.

• Tudi izkoriščenost delovnega časa in delovna disciplina nista na višini. Dogovorili smo se, da jeseni začnemo z akcijo, v kateri bomo po temeljitih pregledih imenovali in ocenili vse tiste vodje oddelkov in obratov, kjer je storilnost in delovna disciplina slaba. Menim, da bomo s tem postopkom dosegli večji rezultat, kot pa če samo globalno pozivamo ljudi k delu, je končal oceno o stabilizacijskih prizadevanjih tovariš Kržišnik.

KADROVSKA POLITIKA

Gotovo je ustreznost kadrovske zasedbe predpogoj za uspešno izvrševanje nalog in za učinkovito poslovanje. Naša naloga je, da pogledamo torej, kakšna je kadrovska zasedba vodilnih in vodstvenih, kako vključujemo mlade v delo itd. Na podlagi analiz smo ugotovili, da je v

SR Sloveniji vrsta kadrov, ki za sedajo vodilna in vodstvena delovna mesta, so pa že v poklju. Tako je Gospodarska zbornica tudi imensko ugotovila te primere, istočasno pa predlagala delovnim in drugim organizacijam ustrezne rešitve. V naši delovni organizaciji ti primeri niso pereči, saj imamo le peščico upokoencev na vodstvenih in režijskih delovnih mestih.

Sodim, da je pomembnejše, če damo več poudarka uvajanju mladih kadrov in skrbri za njihov družbeni standard. Izobraževalni center nam izšla od 70 do 100 mladih kvalificiranih delavcev, letos pa se je v prvi letnik vpisalo celo 170 učencev. V našem srednjeročnem načrtu lahko izpolnimo naloge, če povečamo število zaposlenih za sto, tako v proizvodnji kot v režiji. Deficitarni kadri pa so še vedno pravniki, ekonomisti in inženirji.

Ob iskanju strokovno usposobljenih kadrov pa nastopajo predvsem v prvi vrsti težave o možnosti pridobitve stanovanja.

V letu 1975 smo tozadevne stvari rešili na tak način, da smo povečali kapacitete samskih domov, tako da imamo sedaj okoli 700 ležišč, ki lahko zadovoljijo

delavce, ki so se šolali v našem IC, pa tudi druge.

V letu 1975 smo rešili okoli 100 stanovanjskih problemov, predvsem mladim družinam in prvič odvojili od tega 10 stanovanj za kadre višje stroke.

Tudi javnost je izvedela, da se v Litostroju da rešiti stanovanjski problem, če se zaposliš.

Mislím, da bomo z novozgrajenimi 98 stanovanji, ki so trenutno še v gradnji, rešili veliko problemov in predvsem mlade ljudi obdržali v delovni organizaciji. K vprašanju mladih kadrov pa ne spada samo to, kako bomo rešili stanovanjsko problematiko, temveč tudi, kakšno perspektivo imajo.

Menim, da bi morali o tej zadevi razpravljati mladi v svoji organizaciji in nam dati določnejše sugestije, na podlagi katerih bi začeli probleme odločneje reševati.

Pri kadrovske politiki bi rad spregovoril še o moralno politični odgovornosti vodilnih kadrov. Mislím, da bi se morali zavedati, da vodilno mesto ni samo strokovno, temveč da morajo ljudje na teh mestih odgovarjati in skrbeti tudi za politično razpoloženje, za socialno problematiko in seveda za strokovno, sicer pa bomo imeli v zvezi s tem v jeseni poseben sestanek, kjer se bomo lahko dogovorili za sprejetje ukrepov za boljšo tovrstno politiko, je zaključil poročilo generalni direktor Marko Kržišnik, dipl. ing.

Živahna razprava

Zvonimir Volfand, dipl. ing.:

»Vse štiri točke dnevnega reda so take, da bi se dalo o njih veliko razpravljati. Mislím, da je najpomembnejša zadeva o zakonu o združenem delu. Spregovoril bom nekaj o družbenoekonomskih odnosih.

Ugotovljeno je, da smo dosegli ugodne rezultate na področju

instrumente proti občasnemu prelivanju dohodka iz delovne organizacije v TOZD z raznimi izdelavami in dodelavami normativov dela in drugih stvari. Dopolniti moramo še pogoje kreditiranja poslovnega procesa na osnovi zakona o vprašanih interne banke, urediti pogoje in kriterije izgub na specifičnost in dodelati principe planiranja. Dosedanji uspehi, ki smo jih dosegli pri dosedanjemu uveljavljanju ustave, pa izhajajo iz drugega dejstva:

Zakon o združenem delu v nekem smislu potrjuje naše rešitve, ki smo jih dejansko že terminološko oblikovali pred štiri leti, ko smo se odločili za organizacijo TOZD. Naj naštejemo samo dve iz tega področja: Vsi se spomnimo, da smo že po ustavnih dopolnilih, ko nam marsikaj ni bilo jasno, definirali termin in princip ter način o oblikovanju oziroma ustvarjanju dohodka s proizvodnjo skupnega proizvoda. Tak termin ni obstojal, in sicer praktično do neposredne priprave osnutka zakona o združenem delu. Danes ta termin predstavlja pglavitni — osnovni element zakona v tistem delu, ki definira družbenoekonomske odnose. Prav to kaže, da smo že takrat dojeli idejno-politično bistvo novih ustavnih sprememb.

Uveljavljanje svobodne menjave dela med TOZD in SSP smo v naši delovni organizaciji že imeli, sedaj pa bo treba vložiti mnogo truda, kako to svobodno menjavo dela uveljaviti v praksi.

Ob koncu bi se rad vprašal, ali je to težko? Mislím, da je in to predvsem zato, ker mi nismo proizvajalci enotnega proizvoda, ampak mnogih enotnih proizvodov, ki jih je veliko in so zelo različni, pri vsakem so specifičnosti, ki bo morala priti do izraza.

Naša naloga je, da še nadalje spremljamo razprave, ki bodo tekle o osnutku zakona o združenem delu, kajti te nam še v večji meri pojasnjujejo zadeve, ki nam do sedaj še niso jasne.

Stane Vogelnik, ing.:

»Spregovoril bom nekaj o kadrovske politiki. Poudariti moram, da smo se mi kot služba v zadnjih letih znašli pred vprašanjem, kako svoje obnašanje pred raznimi enačicami svojega dela in to pri zaposlovanju, kadrovanju, varstvu pri delu, so-

Značilen litostrojski prizor

cialni problematiki itd. prilagoditi samoupravni vsebini in obnašanju v samem podjetju. To ni vedno lahko, posebno zato, ker obravnavamo tiste probleme, ki zadevajo posameznika, skupino in celoto.

Le redko katera seja samoupravnih organov ne obravnava področja naše službe. Dokaj močno smo izpostavljeni našim problemom, za katere moramo v samoupravnem smislu odgovarjati. Obnašati se moramo tako, da ne nastopamo po neki utrdjeni administrativni praksi, ki je bila prisotna pred leti, prav tako ne kot služba odločanja, temveč moramo biti služba potovanja, z ustreznimi podatki, na podlagi katerih lahko samoupravni organi odločajo o nadaljnji politiki. Odgovorni smo za podatke, ki jih dajemo, oziroma z izvajanjem posameznih nalog, ki jih dobimo od samoupravnih organov.

Če pogledamo področje izobraževanja, potem ugotovimo, da smo imeli v letu 1975 na različnih šolah 478 študentov, razne tečaje in seminarje pa je obiskovalo 796 ljudi. Mi v seminarje vključujemo vse oblike in področja izobraževanja, pa naj bo to samoupravno, družbeno, politično ali strokovno področje.

Pred leti smo imeli odprtih preko 500 stanovanjskih problemov, sedaj pa jih beležimo samo še 173. V teku nekaj let smo odpravili precej stanovanjske problematike, za reševanje v prihodnje pa imamo v srednjeročnem planu predvidenih 70 milijonov dinarjev.

Dr. Marko Kos, dipl. ing.:
»V Litostroju imamo 97 visokošolskih kadrov, torej 2,77 % vseh zaposlenih, od tega jih je približno polovica v IRRP. V letu 1975 smo pridobili v IRRP le dva diplomirana inženirja za strojništvo, obstoja univerze v Ljubljani dejansko sploh ne oblikujemo. S kadrovskimi stanovanji, ki smo jih v letu 1975 razdelili osem, smo napravili dober vtis, kar se je razširilo tudi med mlade strokovnjake, zato moramo s tem nadaljevati.

Mislím, da ljubljanska univerza ne oblikuje kadrov tako, da bi v celoti ustrezali industrijski proizvodnji. Odtok kadrov v gospodarstvo bo potrebno ustaviti. Mislím, da bi to morali urediti s sporazumi o delitvi osebnih dohodkov, saj bi morali imeti kadri, zaposleni v gospodarstvu, višje osebne dohodke kot pa v gospodarstvu. Mi si brez usposobljenih kadrov ne moremo zamisliti dela na področju inventivne dejavnosti, dela na kompleksnih objektih itd. Na vodilnih delovnih mestih imamo v večini tiste ljudi, ki so bili včasih projektanti v našem TOZD. Zato moramo tudi v prihodnje poskrbeti, da bomo imeli diplomirane inženirje, ki bodo lahko kasneje prevzeli vodilna delovna mesta v naši proizvodnji. Ne smemo trditi, da mladi inženirjevi ne rabimo. Poprečni staž naših projektantov je 18,5 let, kar pa pomeni, da bo v prihodnjih nekaj letih veliko število naših delavcev odšlo v pokoj. Poleg tega moramo glede na večji plan predvidevati še nove potrebe po kadrih in bomo zato potrebovali okoli 30 inženirjev za razvoj hidravličnih strojev, 18 za transportne naprave in za talni transport, za procesno opremo, ki ima različne veje 15 inženirjev, za preoblikovalno tehniko prav tako 15. To je skupaj

78 diplomiranih inženirjev, česar nam pa strojna fakulteta ne more nuditi. Mislím, da bo moral delavski svet TOZD IRRP nasloviti na fakulteto vlogo, v kateri bo navedel naše potrebe in želje.

Smo ena redkih delovnih organizacij v SR Sloveniji, ki imamo takšno strukturo razvojnih ciljev, na kateri dela danes in uspeva, in upam, da bo še vnaprej.

Naš investicijski plan je tak, da se zaveda tržnih potreb in razmer. Pri tem pa se moramo zavedati, da kot Litostroj v Združenih podjetjih strojogradnje nekaj pomenimo, da pa imamo velike zadolžitve pred celotno strojogradnjo, ki je v republiškem načrtu ena prioritarnih panog.

Josip Fileš:

»Spregovoril bi rad nekaj o kadrovski politiki. V mladinski organizaciji že nekaj let opažamo in ugotavljamo pomanjkljivosti, zaradi katerih odhajajo mladi ljudje iz naše delovne organizacije. Ena od teh je prav gotovo stanovanjska problematika. Vsa pohvala srednjeročnemu načrtu, ki predvideva kompleksno rešitev stanovanjske problematike mladih družin. Eden izmed vzrokov je tudi uveljavitev mladega delavca na delovnem mestu. Mislím, da moramo na tem področju še veliko narediti. Mladi delavec — strokovnjak, ki pride v Litostroj, nima dejanske nobenih možnosti napredovanja, recimo, da bi čez določen čas postal vodilni ali vodstveni delavec. Če pa že je tako, potem so to zelo redki slučaj. S tem mislim predvsem na tista delovna mesta, ki jih zasedajo upokojevalci, čeprav jih je malo.

Na ta delovna mesta bi morali zaposliti še mladega človeka, ki bi se lahko v nekaj letih vpeljal v delo, in bil tako ustrezna zamenjava. Opažamo, da je poprečni delovni staž v mnogih oddelkih 18 let, nekje pa celo več. Isto je verjetno v zunanji montaži, kjer upokojevalci ali pa ljudje, ki so pred upokojitvijo vodijo dela na posameznih objektih, ne da bi vzeli zraven mladega človeka, ki bi se uvajal in spoznaval z delom. O tem bi morale razpravljati tudi ostale družbenopolitične organizacije. Če bomo to rešili, bo več mladih ostalo v podjetju, obenem pa se bo zmanjšala tudi problematika kadrovske zasedbe.

Franc Jevnikar:

»Dejal bi še nekaj o nagrajevanju in napredovanju. V delovni organizaciji sem že 22 let in vseskozi se srečujem s to problematiko. Mislím, da smo na področju nagrajevanja in napredovanja le nekaj naredili. Če samo pogledamo, koliko vodilnih mest v delovni organizaciji zasedajo prav tisti ljudje, ki so prišli v delovno organizacijo kot delavci, tehniki itd., potem so uspehi vidni. Mislím, da je število, ki jo je navedel tov. dr. Kos in ki kaže potrebo po visokošolskih kadrih za naše podjetje prevelika in da naša delovna organizacija ne prenese tolikšno število inženirjev, zaposlenih v TOZD IRRP. Vsekakor je potrebno tovrstne cilje v neki meri uresničiti vendar le v naših zmogljivostih.

Janez Elihan:

»Samoupravni sporazum o temeljnih srednjeročnega načrta de-

lovne organizacije daje pomemben poudarek razvoju komunikiranja in informiranja v takem smislu, da informiranje izvedemo na vseh ravneh — v celovit sistem, kajti le na ta način bomo razvili samoupravne odnose in torej tudi vse procese odločanja in oblikovanja stališč.

Imamo idejni projekt ureditve informativne službe, katerega nameravamo jeseni kompleksneje uresničiti, čeprav nastopa vrsta kadrovskih težav.

Ne moremo mimo nekaterih dvomov, kako naj bo organizirana ta pomembna dejavnost. Na vsak način mora informativni center zajeti tajništvo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij, kjer že potekajo in se pretakajo določene informacije. V celovitem sistemu obveščanja bodo morale strokovne službe dajati ustrezne in točne informacije, da bi tako v informativnem centru imeli v slehernem trenutku potrebne oziroma zaželenje informacije.

V tozidih in SSP bo potrebno organizirati odbore za informiranje, ki bodo nosilci obveščanja v določenih sredinah, in bodo povezani z informativnim centrom.

Pomembno vlogo v razvoju obveščanja ima glasilo delovne organizacije, ki bi moralo izhajati vsaj štirinajstredno, da bi delno zadovoljili potrebam po pravočasnem in ustreznem pretoku informacij od vira do porabnikov in obratno.

Seveda je potrebno zaradi vse večjih potreb razmisliti tudi o modernizaciji naše tiskarne, ki naj bi tiskala tudi naš časopis.

Jože Kušar, ing.:

»Omenil bi rad nekaj stvari v zvezi s planiranjem v naši delovni organizaciji. Znano nam je, da redkokdaj sprejemamo naročila, ki jih ne bi mogli vnesti v program. Planiranje je v naši delovni organizaciji stalen pojav, naš skupni dogovor, ne pa samo delo službe, ki bi samostojno odločala o tej zadevi. Mislím, da je zakon o združenem delu dejanski preporočil o funkciji planiranja in nam nakazuje, v kakšni smeri moramo planirati. Ne bi bilo odveč, da bi v prihodnje tej funkciji posvetili še več časa in pozornosti.

Milan Špolar, ing.:

»Spregovoril bi rad nekaj o finančnem poslovanju. Tov. Kržišnik je v uvodnem referatu spregovoril o posledicah zakona o zavarovanju plačil v delovnih organizacijah. Ko je zakon izšel, smo imeli približno za 200 milijonov dinarjev terjatev od naših kupcev in približno 130 milijonov dinarjev obveznosti. Zakon je kupce zavezal, da nam plačajo, nas pa, da dobaviteljem plačamo. Mi smo na osnovi takih obvez naredili primeren načrt prilivov in odlivov, s tem pa smo predvideli možnost potrošnje.

V polletju, ki je za nami, smo dosegli 733 milijonov prilivov in 713 milijonov odlivov. Tu je začetni promet na kreditnem področju. Ugotovljeno je bilo, da je objektivnih in subjektivnih potreb več, kot pa denarnih možnosti. Glede na to smo omejili nakupe materiala, pri čemer smo upoštevali dokaj visoke zaloge. Prav tako smo omejevali nakupe za investicijsko opremo. V drugem polletju pričakujemo manj prilivov in odlivov finančnih sredstev. Potrebno je zmanjšati zaloge, pred tem pa moramo pregledati njihovo kvaliteto. K temu moramo pristopiti resno in takoj.

Ivo Sabol:

»Osnovna ugotovitev v osnutku zakona o združenem delu je ta, da razčlenjuje ustavno opredelitev, ki pa je že opredeljena v vseh političnih dokumentih. Menim, da ni naloga zakona, da določa, kaj mora sindikat delati, kajti sindikat je razredna družbenopolitična organizacija, ki sama sebi daje in uresničuje naloge z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami. Zakon pa zavezuje samoupravne organe in individualne poslovodne organe, kako se morajo obnašati, kdaj in o čem morajo sindikat informirati. Želim omeniti, da 66. člen osnutka zakona o združenem de-

UVAJALNI SEMINAR

Vrsto let smo ob prihodu mladih kvalificiranih delavcev iz izobraževalnega centra pozabljali, da bi zanje organizirali uvajalni seminar, na katerem bi jim razložili ustroj delovne organizacije, delovanje samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in podobno.

Končno je letos napočil čas, ko je kadrovska služba naše delovne organizacije organizirala take uvajalne seminare.

Tako sta dve skupini mladih delavcev sodelovali na dvodnevnem seminarju, na katerem so predavali strokovnjaki in družbenopolitični delavci naslednje teme:

1. Varstvo pri delu — predaval Milan Jurjavčič, varnostni delavec. Na koncu tega predavanja so slušatelji opravili tudi pismeni test.

2. Naši samoupravni akti — predavala Irena Kosmač, dipl. iur.

3. Samoupravna organiziranost delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj — predaval predsednik Upravnega odbora delovne organizacije Stanislav Bradeško, dipl. ing.

4. Organiziranost in delo sindikata — predaval Ivan Sabol, predsednik Konference osnovnih organizacij sindikata Litostroj.

5. Organiziranost in delovanje zveze komunistov v Litostroju — predaval — sekretar sveta ZK Vukosav Zivkovič.

6. Organiziranost in delovanje zveze socialistične mladine v Litostroju — predaval predsednik Koordinacijskega sveta ZSM Litostroj, Josip Fileš.

lu omenja sindikat, vendar je sindikat omenjen tudi v drugih členih, kajti če tega ni, ni samouprave. Želel bi poudariti, da je v tem smislu sindikat grajen kot sestavni del samouprave, kot politična kontrola nad vsemi samoupravnimi organi.

Stabilizacija pomeni dobro gospodarjenje. Vrsta dokumentov je dala napotila, smernice in obvezujoče sklepe. Izdelali smo posebne stabilizacijske dokumente, katere smo vgradili v naš gospodarski načrt. Stabilizacijske programe smo izdelali v minulem letu, vendar se pozneje z njimi nismo veliko ukvarjali.

Konferenca sindikata je v začetku letošnjega leta obravnavala stabilizacijske ukrepe in zadolžila izvršne odbore v TOZD in SSP, da se povežejo z delavskimi sveti TOZD in SSP in pregledajo uresničitev sprejetih ukrepov. Želim poudariti, da bomo v sindikatu vodili široko akcijo za povečanje storilnosti, saj moramo celovito pregledati vse ovire, ki hromijo delo. Boj za stabilizacijo ne terja od nas samo zmanjšanja inflacije cen, temveč smo dolžni tudi zmanjšati inflacijo besed, saj ne moremo v nedogled ponavljati, da sprejemamo dobre ukrepe, ki pa jih potem ne uresničujemo. Družbenopolitične organizacije in samoupravni organi ne smejo ob tovrstni problematiki ostajati nemi. Ne bi se podrobneje spuščal na področje inventivne dejavnosti, delegatskega sistema, racionalizacije poslovanja, delovne discipline itd., o čemer smo danes že govorili. Pri vsem tem pa je vprašanje, če mi lahko vodimo stabilizacijsko politiko, če se naše gospodarstvo nenehno obremenjuje. Kadar govorimo o svobodni menjavi dela in sredstev, se ne vprašamo, če se tudi zunaj obnašajo tako, kot se moramo obnašati v gospodarstvu. Mi smo v naših razpravah odločno postavili nekatere zahteve na področju zdravstvenega varstva, varstva pri delu, socialne problematike in želimo, da bo obnašanje zunaj tako, kot mora biti v delovnih organizacijah.

Franc Hribar:

»Tovarišice in tovariši, priznati moram, da je bila vaša razprava zelo bogata in plodna. Tov. Kržišnik je v svojem uvodu podal usmeritev srednjeročnega plana, ocenil družbenoekonomski položaj, samoupravno organiziranost s kadrovsko politiko, realizacija zakona o združenem delu in to dovolj nazorno, ter strateško usmeril in postavil naloge, ki jih bomo morali v prihodnje v družbenopolitičnih organizacijah, samoupravnih organih in vodstvenih organih uresničiti. Na osnovi današnje razprave moramo opredeliti, kdo je za določene naloge odgovoren, v kakšnem času in s kakšnimi sredstvi morajo nosilci te naloge opraviti. Osnovna ugotovitev, ki je bila danes zelo jasno izražena in je v zvezi z našim nadaljnjim razvojem, ekonomsko trdnostjo v Litostroju, dovolj

nazorno kaže, da ni vprašanje našega razvoja, naše eksistence, naše rasti, našega boljšega položaja tako v Litostroju kot v širši družbeni skupnosti, ampak, da se v tem trenutku pojavlja samo vprašanje, kako te naloge spraviti v življenje, kako naloge enakomerno porazdeliti med vse nosilce družbenopolitičnih funkcij in zlasti v zvezi komunistov.

Spregovoril bi rad še nekaj besed o kadrovski politiki. Menim, da bi morali v prihodnjem obdobju priti na prioritarno ocenjevanje dela v družbenopolitičnih organizacijah. Tudi pri vs verjetno kadrovska politika ni dobro naravnana, morebiti kaže kakšne konflikte pri medsebojnih odnosih.

Reči moram, da se zveza komunistov nikdar več ne bo odpovedala dvema bistvenima naloga: kadrovski politiki in informacijskim sredstvom. Vaša današnja konferenca je odprla ne samo za vas, temveč tudi za nas široko paleto problemov. Tudi kar je bilo rečeno glede stabilizacije, samega odnosa itd., je točno. Poudariti moram le, da medsebojna delitev dela, racionalizacija in stabilizacija poslovanja, medsebojna povezanost gospodarstva pride do izraza na vseh področjih našega dela. Omeniti moram še to, da jutri sprejemamo družbeni plan na skupščini naše občine in da v veliki meri odraža dejavnost in usmeritev vaše delovne organizacije, kajti Litostroj pomeni tako v Ljubljani, kot v SR Sloveniji močan dejavnik družbenoekonomskega položaja gospodarstva. Usmeritve v zakonu o združenem delu so zelo pozitivne. Sami ste spoznali, da je treba na tem področju napraviti neke korenite spremembe, ne zato, ker jih družbenopolitični faktorji izven vas zahtevajo, temveč zato, ker sami ugotavljate, da taka organiziranost in tak položaj tozdog več ne ustreza ustavnim načelom in seveda nadaljnjim zadolžitvam.

Glasilo delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 5500 izvodov — Ureja ga uredniški odbor v sestavi: Stanislav Bradeško, dipl. inž., Milan Vidmar, Janez Oprešnik, Vukosav Zivkovič, Leopold Šolc, dipl. inž., Hrabroslav Premelj, Janez Stražisar, dipl. inž., Milan Jurjavčič, Ivan Elihan. Glavni in odgovorni urednik Ivan Elihan, tehnični urednik Estera Limpič. Telefon uredništva 56-021 (h. c.) interna 246 — Poština plačana v gotovini — Rokopisov ne vračamo — Tiska Tiskarna LJUBLJANA 1976

Obujanje revolucionarnih tradicij

Oživljanje, razvijanje in prenašanje revolucionarnih tradicij na mlade predstavlja stalno obliko obujanja velikih dni naše revolucije in pravilno vrednotenje dosežkov NOB.

Komisija za LO in DS pri Koordinacijskem svetu ZSM organizira prav s tem namenom vsako leto pohod »Na prizorišče dražgoške bitke«. Letos je pohod sovpadal tudi z osrednjo proslavo dneva vstaje. Pohod je trajal od 22. do 24. julija in se ga je udeležilo 76 mladink in mladincev. Prvič so letos sodelovale delegacije osnovnih organizacij ZSM združenih podjetij strojegradnje in vojak iz vojašnice Boris Kidrič iz Ljubljane.

Že v zgodnjih jutranjih urah so se pred vhodom v tovarno začeli zbirati udeleženci pohoda. Niso jih odvrnili niti temni oblaki, ki so grozili, da bo vsak trenutek začelo deževati. Vzpodbudo vsem je v tem trenutku dajala litostrojska godba.

Na zboru pred tovarno smo našo mladinsko pohodno brigado svečano poimenovali po Francu Leskovšku-Luki, ki je tudi njen stalni častni pokrovitelj. Slavnostni govor je imel predsednik Koordinacijskega sveta ZSM in med drugim je posebej poudaril: »Mislim, da lahko na tem mestu vsi obljubimo, da bomo ime pohodne brigade častno in ponosno nosili še vrsto let na takih in podobnih srečanjih oživljanja dogodkov iz NOB«.

Na prizorišču dražgoške bitke kamor je odšla naša brigada, je dvestoglavi Cankarjev bataljon dosegel nekaj edinstvenega. Po vrsti spopadov v zadnjih mesecih 1941. leta je ta enota skoraj sredi podjarmljene Evrope, ki je ječala pod Hitlerjem in njegovimi pomočniki, povzdignila plamen vstaje tako visoko, kot do takrat na Slovenskem še nikjer. Ta dogodek je zato prerasel svoje meje in svoj čas. O tem govore tudi sicer redki — nemški dokumenti, ne le sporočila in pričevanja udeležencev. Razumljivo, da do tega spopada ni prišlo čez noč. Nastajal je in dozoreval v srcih, mislih in dejanjih požrtvovalnih in ne-

Polaganje venca na spomenik padlim

Djakovičevi cesti, kjer je stalo mnogo ljudi. Med potjo v Dražgoše smo položili vence pri spomeniku padlim borcem v Železnikih in Rudnem.

Ljudje, ki so nas srečali po cesti od Rudnega proti Dražgošam, so nas pozorno opazovali, nekateri so bili prav presenečeni. Vseskozi so med pohodniki odmevale partizanske pismi. Mora-

Popoldne so nas obiskali sodelavci iz ljubljanskega radia, skupaj smo pripravili oddajo za val 202.

Zadnji dan nas je prvič prebudilo sonce, tako da je bil pohod na Bičkovo skalo prav prijeten. Sonce je tako prijetno gredo, da se nekateri skoraj niso hoteli vrniti v tabor. Vedeli so, da se bo treba lotiti podiranja šotorov, ker je bil za popoldne napovedan povratek v Ljubljano.

Preden smo odšli, smo pri do-

Brigada prihaja na prizorišče proslave

mačinah poravnali račune za kruh in mleko, ki so nam ga vseskozi dobavljali, se od njih poslovili in obljubili, da se drugo leto ponovno vidimo. Med vožnjo z avtobusom proti Ljubljani je bilo vedno bolj mirno. Vsi so vedeli, da je pohoda konec ter da se bo treba posloviti. Pred Litostrojem je še večkrat zadonel pohodni »Zdravo«, vendar se glavčina ni in ni razšla. Domači mladinci in mladinke, gosti iz Slovina, Alka in Dekorativne ter vsi udeleženci iz ZPS, predvsem pa iz Metalne, Hidromontaže in Atmosi, ki so bili močnejše zastopani, so v en glas zatrjevali, da je bila organizacija pohoda in morala odlična.

Vsi so poudarjali, da si želijo še veliko takih in podobnih or-

ganiziranih pohodov na prizorišča dogodkov iz NOB. Obljubljali so, da se drugo leto ponovno vidimo.

Marjan Sigulin

704 tone cementa za Tolminsko

Konferenca osnovnih organizacij sindikata Litostroj je sredi avgusta prejela od Skupščine občine Tolmin oziroma odbora za ugotavljanje in odpravo posledic potresa na Tolminskem obvestilo kako so cement, ki ga je prispeval Litostroj, razdelili po posameznih vaseh. Salonit Anhovo je v času od 11. do 27. avgusta 1976 dobavil 704 tone cementa, ki smo jih plačali delavci Litostroja v znesku 600.000 dinarjev.

Delovna organizacija Gostol iz Nove Gorice pa nam še ni poslala obvestila, kako so porazdelili sredstva, ki smo jih namenili njihovem TOZD v Tolminu za odpravo posledic potresa.

Tako so razdelili cement v najbolj prizadetih vaseh:

Breginj	26 ton
Kobarid	26 ton
Borjana	12 ton
Podlube	21 ton
Žaga	26 ton
Skupaj	111 ton

Idrsko	26 ton
Kred	26 ton
Kneža	26 ton
Ladra	12 ton
Slap ob Idrijci	12 ton
Skupaj	102 tone

Srpenica	26 ton
Volče	26 ton
Most na Soči	26 ton
Grahovo ob Bači	26 ton
Skupaj	104 ton

Kamno	26 ton
Podbrdo	26 ton
Čezsoča	21 ton
Volarje	26 ton
Skupaj	99 ton

Livek	24 ton
Rut	14 ton
Tolmin	12 ton
Breginj	26 ton
Podbela	21 ton
Skupaj	97 ton

Bovec	12 ton
Doljna Trebuša	12 ton
Hudajužna	12 ton
Log pod Mangartom	12 ton
Pečine	12 ton
Lom	7 ton
Poljubinj	12 ton
Ponikve	12 ton
Soča	12 ton
Skupaj	103 tone

Šentviška gora	12 ton
Trnovo	12 ton
Vrsno	12 ton
Zatolmin	26 ton
Podbela	14 ton
Breginj	12 ton
Skupaj	88 ton

I. Sabol

Mladina ZPS na Češkem

V okviru sodelovanja med ZVVZ Milevsko in Litostrojem je tudi letos potekala izmenjava na ravni sindikalnih organizacij obeh podjetij. V letošnjem letu, ko praznujemo 10-letnico sodelovanja, smo tudi mladi iz naše delovne organizacije organizirali izlet v ČSSR.

Koordinacijski svet ZSMS je organiziral potovanje za celotno organizacijo Združenih podjetij strojegradnje.

Ta izlet ni bil le turističnega značaja. V Milevskem in Červeni smo se večkrat sestali s predstavniki mladinske organizacije ZVVZ in z njimi imeli več uradnih razgovorov, kjer smo začetali pot nadaljnega sodelovanja obeh mladinskih organizacij.

Okvirno smo se dogovarjali, da bomo nadaljevali tradicionalne izmenjave skupin mladincev.

Naša mladinska organizacija naj bi vsako leto organizirala samostojen izlet v ČSSR, češkoslovaški mladinci pa naj bi v čim večjem številu prihajali skupno s sindikalno organizacijo ZVVZ v naš počitniški dom.

Pogovarjali smo se tudi o samem sodelovanju obeh mladinskih organizacij.

Skupina mladincev, ki je odpotovala v ČSSR, je štela 48 članov ZSMS. Izleta so se udeležili skoraj vsi predstavniki OO ZSMS ZPS. Iz Ljubljane smo odpotovali 3. julija in še isti dan

prispeli v Červeno. Tam so nas zelo svečano dočakali predstavniki mladinske organizacije.

V sedmih dneh, kolikor smo jih preživeli v ČSSR, smo obiskali več kulturnozgodovinskih spomenikov. Bili smo v Pragi, Orliku, Zvikovu, Gluboki, Taboru in še mnogih drugih znanih krajih.

Poudariti je potrebno, da so nas na vseh izletih spremljali predstavniki mladinske organizacije ZVVZ ter predstavniki sindikata.

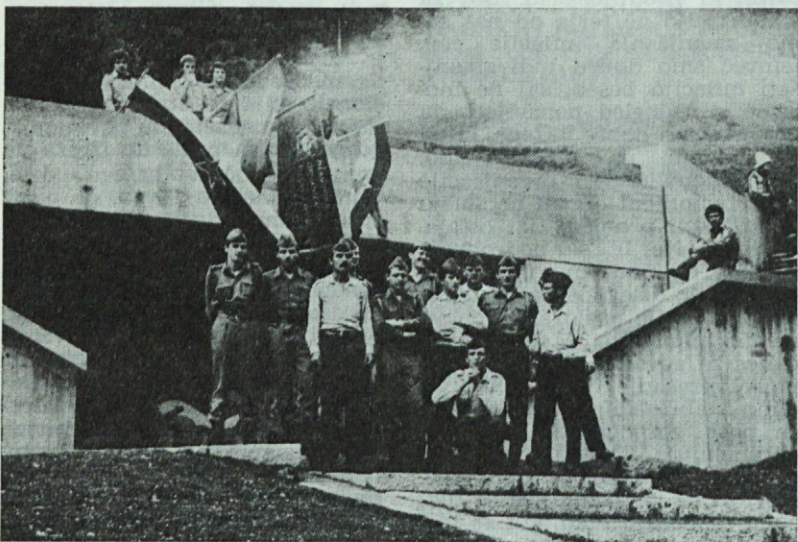
Vzdušje in počutje celotne skupine je bilo izredno prijetno, saj so se izleta udeležili mladi iz vse Slovenije.

Zbrali smo se skoraj vsi mladi delegati koordinacijskega sveta ZSMS ZPS, se med seboj spoznali in na ta način spodbudili delovanje te organizacije.

Tokrat smo mladi ponovno dokazali, da smo sposobni uspešno organizirati take in podobne akcije, ki prispevajo k zblizjevanju ne samo slovenske, temveč mladine vsega sveta.

Mladinci so se v Červeni za spomin slikali z osebjem rekreacijskega centra

Z nami so bili na pohodu

utrudljivih organizatorjev upora po vsej Gorenjski. Cankarjev bataljon je po številnih akcijah, delovanju in dogodkih od poletja 1941. dalje, postal tedaj največja partizanska enota na Slovenskem. Svoj vrh je dosegel prav v Dražgošah od 9. do 12. januarja 1942. leta, ko se je tri dni uspešno branil in spoprijemal z več tisoči Hitlerjevih vojakov in policistov. Ta bataljon je bil že po sestavi izrazito proletarska enota, čeprav so bili — zlasti po decembrski vstaji — v njej tudi kmečki ljudje. Predvsem pa so bili v njem prvoborci iz Jesenic, Kranja, Tržiča, Škofje Loke, iz kamniškega in šmarogorskega območja ter še iz nekaterih drugih krajev, prav iz vse Gorenjske.

Dražgoška bitka — tako jo upravičeno imenujejo — je že tedaj postala velika legenda, saj je odjeknila po vsej Sloveniji in tudi drugod.

Po razvitju prapora je naša mladinska pohodna brigada v koloni skupaj z godbo odšla po

la brigade je bila visoka, ko je prihajala pred spomenik na osrednji prostor proslave. Točno ob napovedani uri se je začela proslava, z njo pa je začelo tudi deževati.

Brigade to ni motilo, saj je bila opremljena s šotorskimi krili, tako da je vztrajala na svojih mestih do konca.

Slavnostni govornik je bil tovariš Sergej Kraigher. V svojem govoru se je dotaknil predvsem zgodovine slovenskega naroda in manjšinskih problemov današnjega časa.

Po končani proslavi je brigada odšla proti taboru, ki je bil postavljen za dražgoško šolo.

Zvečer je bil kulturni program ob tabornem ognju, z nami pa se je pogovarjal prvoborec Lotrič, udeleženec dražgoške bitke. Drugi dan se je vreme malo izboljšalo, tako da smo lahko zapustili tabor ter odšli na novi spomenik. Pot nas je vodila po obronkih Jelovice po poteh Cankarjevega bataljona. Pred kosilom smo se vrnili v Dražgoše.

INTENZIVNA PRIPRAVA

Samoupravni sporazum o temeljih plana smo sprejeli aprila in pred nami je priprava srednjeročnega plana za obdobje od leta 1976 do 1980. V juliju je skupščina SRS sprejela družbeni plan, ki vsebuje temeljne razvojne usmeritve in politiko razvoja. V naši delovni organizaciji se s temi vprašanji ukvarja organ DS DO za pripravo srednjeročnega plana skupaj s strokovno službo. Oba se pripravljata za široke obravnave v TOZD in SSP ter na vseh ravneh družbenopolitične in samoupravne organiziranosti v naši delovni organizaciji.

Sredi julija smo člani družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodilni delavci ob prisotnosti občinskih predstavnikov, vendar v odsotnosti predstavnikov komiteja MK ZKS Ljubljana in IK predsedstva CK ZKS razpravljali o poteku razprave o osnutku zakona o združenem delu ter o poteku konkretnih akcij za po- glabljanje socialističnih samo- upravnih odnosov. V tej luči smo proučili dosežanje rezultate na področju uveljavljanja načel socialističnega samoupravnega načrtovanja in sprejemanja sred- njeročnih razvojnih programov. Poudarjeno je bilo, da bomo po- sebno pozornost posvetili bodo- čim samoupravnim organiziranosti, dohodkovnemu povezovanju, združevanju dela in sredstev, in- vesticijski politiki, povečanju produktivnosti in izvoza, uresni- čevanju stabilizacijskih progra- mov, kadrovske politiki, razvoj- nemu programu itn.

NACRTOVANJE MORA IZHA- JATI OD DELAVCEV V TOZD

Problematika načrtovanja je tesno povezana z uresničevanjem nove ustave, sklepi X. kongresa ZKJ ter vsebine zakona o zdru- ženem delu. Isto velja tudi za pripravljanje in sprejemanje srednjeročnih razvojnih progra- mov. V naši delovni organizaciji dosledno uveljavljamo elemente novega zakona o samoupravnem načrtovanju in želimo, da bi bil plan čim bolj realen ter uresnič- ljiv. Opažamo pa, da bo zelo po- gumen, zato bomo ob njegovem sprejemanju določili tudi odgo- vornost za realizacijo.

Delavski svet podjetja je ime- noval organ za pripravo srednje- ročnega plana, ki ga sestavljajo predstavniki vseh TOZD in SSP, pri delu pa sodelujejo tudi pred- stavniki službe POAE.

Kako poteka delo odbora pri pripravi tega pomembnega doku- menta, mi je povedal njegov predsednik Marjan LESAR:

»Komisija deluje na samo- upravnih načelih, delamo na os- novi zakona o temeljih sistema družbenega planiranja. V doseda- njem času smo se sestali štiri- krat, naše delo izhaja iz 77. čle- na zakona.

Osnovno izhodišče za pripravo plana so smernice za samoupravi- ni sporazum o temeljih srednje- ročnega načrta 1976/80, ki so bile sprejete v marcu 1975. leta. V aprilu letošnjega leta pa smo sprejeli samoupravni sporazum o osnovah srednjeročnega pla- na Litostroja za obdobje 1976 do 1980. In kaj je narejeno do se- danj? Pripravili smo:

- količinski plan proizvodov in storitev,
- plan celotnega prihodka in njegovo delitev,
- plan osnovnih sredstev,
- kazalce učinkovitosti (samo osnovne dejavnosti),
- plan uvoza in izvoza,
- plan zaposlenosti in zapo- slovanja,
- plan investicijskih vlaganj (je že v razpravi),
- plan porabe energije in su- rovin,
- plan družbenega standarda (v razpravi je samo osnutek o stanovanjski izgradnji),
- plan potreb ljudske ob- rambe.

Vsi ti plani pa terjajo sedaj nadaljnje podrobne analize, kot je to denimo pripravljeno v os- nutku predloga srednjeročnega plana za investicijska vlaganja in reševanja stanovanjske izgrad- nje.

Pripravljamo plan o osnovah organizaciji dela, izkoriščenosti delovnega časa, produktivnosti dela in učinkovitosti, plan razvoja proizvodnih vej, kadrovske politike itd.»

Temelj planiranja so dohod- kovni odnosi. Kako daleč ste na tem področju?

»To je eno od strateških vpra- šanj, ki ga moramo razčistiti na ravni delovne organizacije v skla- du z osnutkom zakona o zdru- ženem delu. Vsa ta vprašanja bodo morala biti pregledana s področja družbenoekonomskih odnosov v septembru in šele na- to bomo pristopili k izdelavi.«

Ali nam lahko razgrnete nada- ljnje naloge vaše komisije ozi- roma organa?

»Obdelati moramo zelo občut- liva področja kot so zdravstve- no varstvo, otroško varstvo, po- čitek in rekreacija, varstvo oko- lja, obveščanje in drugo. Skrat- ka to so zelo obsežne naloge in pri tem nas člane kot tudi posa- mezne službe čaka veliko dela, da bomo delavcem pripravili take osnove, ki bodo razumljive in uresničljive. Ti bodo naše pre- dloge dopolnili ali spremenili, saj

planiranje izhaja od delavca. Plane, ki jih bomo v TOZD spre- jeli kot osnutek moramo ures- ničiti tudi v praksi. Zato morajo biti delavci dobro seznanjeni z vsem, le tako bomo uspešno uresničili vse naše načrte.«

Predsednik Marjan LESAR je zelo odgovorno in pomembno nalogo z vsemi sodelavci res do- bro zastavil, čeprav se srečuje- jo tudi z vrsto težav, ki pa jih postopoma odpravljajo. »Nam starejšim mladincem ne sme biti vseeno, kakšna bo usoda Lito- stroja, kajti pred nami je še dolga delovna doba«. V nadalje- vanju je omenil, da ima naša proizvodnja kultiviranega kup- ca, ki terja moderen izdelek in ni več zadovoljen s tistim od včeraj in predvčerajšnjim. Zato je prav, da bo plan izhajal iz naše moderne proizvodnje, za katero si bomo tudi postopoma ustvarili še boljše pogoje. To nas mora gnati v nove proizvodne zmogljivosti, večjo inventivno dejavnost. Z ustvarjalnim delom bomo dosegli boljše rezultate za večji kos kruha.

V sindikatu moramo zelo bud- no spremljati vsa dogajanja na področjih priprave plana, kajti vse osnovne organizacije sindika- ta bodo dolžne izoblikovati svoje mnenje in stališče, do pred- loga plana kot celote, ki bo na- menjen za javno razpravo. To pomeni, da želimo celovito uve- ljavljanje planiranja, o tem pa moramo delavce tudi sproti ob- veščati. S tem zagotavljamo, ta- ke planske dokumente, ki bodo delavcem dajali resnične možno- sti za odločanje v svojem in družbenem razvoju.

I. S.

Upravni odbor je zasedal

Najprej so obravnavali glavne podatke iz bilance uspeha poslo- vanja za obdobje od januarja do junija 1976. leta.

Ugotovili so, da so ti podatki sicer nižji kot v istem obdobju lani, vendar če upoštevamo letošnja gospodarska gibanja so ugodni.

V razpravi je bilo posebej poudarjeno vprašanje nedokončane proizvodnje in zalog. Višina na ta način vezanih sredstev je tolikš- na, da terja temeljito razpravo na delavskih svetih TOZD in SSP, kot tudi na vodstvih TOZD oziroma na poslovnem kolegiju delovne organizacije.

IZ RAZPRAVE JE UPRAVNI ODBOR POVZEL NASLEDNJE SKLEPE:

— Upravni odbor priporoča delavskim svetom TOZD in SSP, da podatke iz polletne bilance obravnavajo in potrdijo, obenem pa zadolžuje vodstva TOZD in SSP in vodstvo delovne organizacije, da na osnovi razprav na delavskih svetih TOZD in SSP ustrezno ukre- pajo glede:

- a) povečanja realizacije,
- b) režijskih stroškov ter smotrne porabe materiala,
- c) ureditev pregleda kurantnosti zalog.

— Upravni odbor priporoča delavskim svetom TOZD in SSP naj pritrdijo priporočilu Upravnega odbora, da se od 1. 9. 1976. leta dalje obseg nabave surovin in materialov ravna v odvisnosti od dosežene realizacije proizvodov in storitev.

Pri obravnavi finančnih rezultatov poslovanja za mesec junij kot tudi kumulativnega rezultata za obdobje januar—junij, je Uprav- ni odbor ugotovil, da so vse TOZD, razen TOZD IVET in delovne skupnosti SSP poslovale pozitivno.

Ob tem je poudaril, da je potrebno predvsem v delovni skup- nosti SSP podrobno proučiti problematiko stroškov poslovanja in analizirati vzroke za negativni rezultat.

Upravni odbor priporoča, da finančne podatke obravnavajo de- lavski svet TOZD in SSP ter sprejmejo ustrezne ukrepe, ki bodo omogočali povečanje realizacije in bolj umirjeno porabo režijskih stroškov.

Na predlog vodstva delovne organizacije je Upravni odbor ob- ravnaval predlog za spremembo vrednosti točke.

Glede na izkazan ugoden poslovni rezultat v polletni bilanci, kot tudi z ozirom na podane informacije strokovne službe o gibanju osebnih dohodkov v naši delovni organizaciji glede na Samoupravni sporazum o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, je Upravni odbor sklenil priporočiti delavskim svetom TOZD in SSP, da sprejmejo sklep o povišanju vrednosti točke od 1,90 din na 1,95 din od 1. 7. 1976. leta dalje.

Upravni odbor je obravnaval pripombe delavskih svetov TOZD in SSP, ki so jih posredovali na Samoupravni sporazum o izobraže- vanju in štipendiranju naših delavcev in jih v celoti potrdil. Zbo- rom delavcev, priporoča, da ga po obravnavi potrdi.

Upravni odbor je sprejel informacijo o opravljenih nadurah v juniju 1976. leta in ugotovil, da je število opravljenih nadur v okviru sprejetih sklepov ob uveljavitvi Samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov.

Upravni odbor je odobril prošnji za finančno pomoč, in sicer:

- Zvezi afriških študentov v Ljubljani — 5.000 din;
- družbenopolitičnih organizacijam občine Bihač — 500 din.

Po proslavi se je brigada povzpela na novo odkriti spomenik

Popravek

V julijski številki glasila de- lovne organizacije TZ Litostroj se je prikradla napaka v pri- spevek o razpravi na 12. redni seji Konference osnovnih orga- nizacij sindikata, ki je bila v juliju 1976. V pojasnilo citiramo odlomek:

»Konferenca sindikata Lito- stroj je organizirala razgovor za vse člane kolektiva, ki se nima- jo rešenega stanovanjskega pro- blema. Razgovora se je udele- žilo dnevno po 20 predstavnikov, tako da so bili zastopani vsi tozdi, prav tako je prisostvo- val razgovoru tovariš Henrik Bratkovič, namestnik predsedni- ka delavskega sveta delovne or- ganizacije Litostroj.«

Dejansko je Konferenca osnov- nih organizacij sindikata na os- novi Zakona o srednjeročnem planiranju v povezavi s kadrovs- ko službo, oddelkom za stano- vanjska vprašanja dala pobudo za sestanek s predsedniki stano- vanjskih komisij pri delavskih svetih TOZD in SSP v marcu 1976. Na sestanku smo obravna- vali izhodišča za sestavo sred- njeročnega načrta reševanja sta- novanjskih vprašanj delavcev na- še delovne organizacije.

Na osnovi dogovora s pred- stavniki družbenopolitičnih orga- nizacij je bilo sklenjeno, da se pripravi predlog srednjeročnega programa stanovanjskih vpra- šanj delavcev TZ Litostroj, da- ne pa so bile tudi smernice o vsebini tega programa. V istem sestavu je bil predlog obravna- van 22. 4. 1976 in v celoti posre-

dovan delavskim svetom TOZD in SSP v razpravo. Trenutno še ne moremo posredovati pripomb, predlogov in stališč posameznih TOZD in SSP, ker o predlogu žal niso razpravljali vsi delavski sveti. Na istem sestanku je bilo tudi dogovorjeno, da bo Konfe- renca osnovnih organizacij sin- dikata organizirala razgovor s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih or- ganov in z delavci, ki še nimajo rešenega stanovanjskega vpraša- nja. V mesecu juniju je bil orga- niziran razgovor s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov, razgo- vor z zainteresiranimi delavci pa je bil zaradi nastopajočih dopu- stov preložen na mesec septem- ber. V dogovoru s KSS bo pred- videni razgovor v drugi polovi- ci septembra, vsi prosilci za sta- novanja bodo prejeli pismeno vabilo.

Pričakujemo, da bo odziv zelo dober, da bodo povabljeni po- svetili vso pozornost razvoju stanovanjske izgradnje v nasle- dnjem srednjeročnem obdobju, kajti želimo, da bi vsak delavec vedel, kaj v okviru programa lahko pričakuje ter v skladu s tem na zborih zavestno spreje- ma odločitve ter hkrati tudi pre- vzema obveznosti, ki iz tega iz- hajajo. Da ne bi preveč opravičev- vali nastale pomote, raje poglej- mo, kaj vsebuje predlog srednje- ročnega programa razvoja sta- novanjske izgradnje do leta 1980, ki je v fazi sprejemanja.

I. Sabol

KAKO NAČRTUJEMO STANOVANJSKO IZGRADNJO DO LETA 1980

Ker smo o programu reševanja stanovanjskih vprašanj delavcev TZ Litostroja obširno pisali že v eni od preteklih številčk našega glasila se bom v današnjem sestavku omejila samo na tisti del programa, ki opredeljuje naše konkretne obveznosti in naloge:

V načrtu imamo odkup 98 stanovanjskih enot v izmeri 3277,22 m² stanovanjske površine, za katera smo si že zagotovili predkupno pravico pri SGP »SA- VA« iz Jesenic. Stanovanja bodo vseljiva deloma v letu 1977 ter 1978. Za stanovanjska posojila delavcem naše delovne organiza- cije za nakup stanovanja, grad- njo družinske hiše, adaptacijo obstoječih stanovanjskih prostoro- rov, kakor tudi za sofinancira- nje nakupa stanovanj z drugimi delovnimi organizacijami naj bi letno izdvojili sredstva v višini 2.000.000 din. Po sklepu družbe- nopolitičnih organizacij bomo v naslednjem srednjeročnem ob- dobju morali preiti na izgradnjo dvo in trisobnih stanovanj, zato mora ustrezna strokovna služba TOZD — Zunanje storitve enote raziskati možnosti zazidave zem- ljišča ob Obirski ulici ter med Gorazdovo in Ljubeljsko ulico ter začeti postopek za pridobitev potrebne gradbene dokumentaci- je. Navedena gradnja naj bi se začela predvidoma v letu 1979—1980.

Da bi zagotovili realizacijo na- vedenega programa, morajo TOZD in SSP vsako leto po za- ključnem računu izdvojiti dodat- na sredstva za stanovanjsko iz- gradnjo v višini 3.500.000 din. Po- leg tega je Upravni odbor delov- ne organizacije sprejel sklep, da v okviru stanovanjske skupnosti iz združenih sredstev najamemo

stanovanjsko posojilo v višini 10.000.000 din. Prav tako je po- trebno kot pomožni vir financir- ranja predloženega programa vključiti sredstva prosilcev za stanovanja, ki so po svoji zmōž- nosti dolžni prispevati za reši- tev svojega stanovanjskega vpra- šanja. Posebej si bomo prizade- vali, da bi stanovanjske potrebe svojih delavcev reševali po na- čelu vzajemnosti z drugimi de- lovniimi organizacijami, v kate- rih so zaposleni zakonci naših delavcev.

Več o predvidenem programu reševanja stanovanjskih vprašanj bomo lahko slišali na sestanku v septembru, ko pričakujemo ak- tivno udeležbo vseh vabljenih.

H. Colja

ZAHVALA

Ob nenadni hudi bolezni naše- ga sinčka in vnučka Tonija se najpristrčneje zahvaljujemo lito- strojskim gasilcem za nujen pre- voz v bolnišnico.

Ta nesebična humana pomoč je rešila mlado življenje.

Posebno hvaležnost izražamo tudi dr. Pentkovi za nujeno pr- vo pomoč.

Družina Antona Saporja

ZAHVALA

Ob mojem odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem vsem sode- davcem iz materialnega biroja. Janez Česnik

LITOSTROJSKI SAMORASTNIK

Največ težav z orodjem

»Od Gubca do Lacka« je bilo glavno vodilo letošnje, že tradicionalne kolonije kiparjev samorastnikov v Vidmu ob Ščavnici. Glavni pobudnik te kulturne akcije je bil Ivan Kreft. Med štirinajstimi kiparji samorastniki, ki so letos maja obdelovali lesene hlode, je bil tudi Janko Baumkircher, ki je sicer zaposlen v Litostroju kot konstruktor v projekti črpalk. Likovno ustvarjanje reliefa partizanske kolone, ki se vije okoli stebra in stoji v Vidmu v parku spominov, mu je omogočila Zveza kulturno prosvetnih organizacij Slovenije.

Že kot otrok je rad risal, pred leti pa ga je sodelavec navdušil za izdelovanje panjskih končnic in škofjeloških kruhkov. V hruški je izdelal kar precej teh folklornih predmetov iz Selške in Poljanske doline in tako se mu je porodila zamisel, da bi svoje doživljanje sveta tudi likovno upodabljal.

KAMEN Z ODDIHA

Iz Istre in Dalmacije je ob povratku z letnega dopusta vozil med prtljago tudi skale, primerne za likovno oblikovanje. V kamen je vklesal svoje prve, nekoliko okorne, vendar smeje korake na poti likovnega ustvarjalca-samorastnika. A kamen mu ni nudil dovolj likovnih možnosti. Za njegovo ustvarjanje je bil veliko prehladen in tudi po tehnični plati mu ni ustrezal, pa še težko ga je dobil. Zato se je raje vrnil k lesu. Njegova največja vzornika pa sta ostala velika ustvarjalca življenja v kamnu: Michelangelo in Meštrovič.

Janko Baumkircher je tudi v hrastovem in orehovem lesu ohranil svoj dokaj značilni relief. Tako je v hrastu ustvaril tudi svoje največje delo — pol metra širok in skoraj tri metre dolg relief »Mrtvaški ples«, za katerega je dobil idejo ob ogledu fresk v Hrastovljah. Sicer pa sta njegovi glavni temi narodnoosvobodilni boj in naša literatura — v ospredju so predvsem Levstik, Aškerc in Jurčič. Tako je ustvaril »Martina Krpana«, »Krvavlja« in še katerega literarnega junaka.

Pred kakima dvema letoma se je preusmeril v ustvarjanje lesenih skulptur, vendar skoraj povsod vnaša vanje relief, svojo najbolj priljubljeno obliko likovnega izražanja. Tako je relief vnesel tudi v svoje najnovejše delo. Septembra bodo odkrili njegovo skulpturo, narejeno ob 90-letnici predilnice v Litiji.

Doma je namreč iz Litije in se vsak dan vozi na delo v Litostroju, zato v popoldanskih urah ne utegne ustvarjati. Sicer pa vihti dleto in kladivo samo poleti. Vso zimo išče ideje in riše osnutke, ki romajo v njegovo mapo. Morda bodo nekega

poletja zopet prišli na dan in postali kip ali pa relief, ki bo visel nekje v njegovem stanovanju ali pa v sobi kakega njegovega prijatelja. Janko Baumkircher dela le malo po naročilu.

MALO KIPARJEV SAMORASTNIKOV

Največji problem pri ustvarjanju mu predstavlja orodje. Primerna dleta, sedaj jih ima že kar lepo število, je iskal vse-

Janko Baumkircher se je letos maja udeležil tradicionalne kolonije kiparjev-samorastnikov v Vidmu ob Ščavnici. Več del je ustvaril na teme iz NOB. Iz te serije je tudi njegov »Talec«

povsod. Napotil se je celo v sošednje države, a zaman. Končno mu jih je izdelal nek kovač pri Škofji Loki. Tudi lesa ne dobi lahko. Trenutno kupuje ostanke v lesni industriji v Litiji. Potrebno bi še mizarstvo delovno mizo... Kiparjevo delo ni lahko. V Vidmu ob Ščavnici je dobil devet žuljev, ko je tesal hloed, v katerega je kasneje vklesal svoj relief na temo narodnoosvobodilnega boja. Prav gotovo so tudi ti čisto tehnični vzroki krivi, da je kiparjev samorastnikov tako malo.

Že vrsto let je član Društva likovnih samorastnikov Slovenije,

v okviru katerega tudi razstavlja. Tako je prikazal svoja dela med drugim tudi v Ljubljani, Poreču, Velenju in seveda v Litostroju.

PUSTIMO ČLOVEKU USTVARJALNO SVOBODO

»Na račun samorasništva je slišati veliko neupravičenih kritik in obrekovanj,« pravi Janko Baumkircher, ko govori o svojih likovnih soustvarjalcih. »Pustimo človeka, naj ustvarja po svojih željah. V nikomer nimamo pravice z nepremišljeno kritiko ubiti želje po izražanju v likovni smeri. Samorastnikov ne smemo podcenjevati, saj poznamo primere, ko so tudi iz teh vrst vzniknili veliki likovni ustvarjalci. Pridnost, ki je samoukom nikoli ne manjka, lahko marsikdaj uspešno nadomesti akademsko znanje.

To sta dve popolnoma različni veji umetnosti, ki ju moramo vrednotiti ločeno brez neprestanih primerjanj, kar pa žal vse prepogosto počnem. O svojem delu pa trdi: »Naiva mi je popolnoma tuja. Skušam realno upodobiti svoje doživljanje in doje-

manje, v pravih razmerjih. Seveda je tako ustvarjanje v primerjavi z naivo, ki ji pravilna medsebojna razmerja in anatomija ne pomenita osnovnih prvin, prav gotovo mnogo težje.

Janko Baumkircher je še na začetku svoje umetniške poti, ki ne bo lahka, mnogokrat bo posuta s trnjem, a z voljo do ustvarjanja, ki jo ima na pretek, bo prav gotovo premagal vse težave in postal resničen umetnik s popolnoma svojim izrazom. Ustvarjalec, ki je izšel iz ljudskih množic, se jim ne odtuji, temveč ustvarja za njih. Le tako bo kultura postala res naša, delavska.

Ivo Brečič

II. športne igre ZPS

Druge športne igre Združenih podjetij strojegradnje v delovni organizaciji Litostroju pomenijo bogate možnosti za delovnega človeka, njegovo zdravo in kulturno izrabo prostega časa ter možnost za obogatitev, razvoj in oblikovanje osebnosti ter za zdravo življenje.

V naši organizaciji se ob vseh zastavljenih nalogah in ciljih zavzemamo tudi za razvoj rekreacije, ki je pretekla z vzgojnimi in družbenopolitičnimi silnicami za razvijanje samoupravne zavesti, tovarištva, bratstva in enotnosti. To pomeni, da socialne in druge razlike ne smejo več vplivati na možnosti udejstvovanja delavcev v telesnokulturni dejavnosti. Športne igre ZPS morajo postati odraz množičnosti in celotne aktivnosti delavcev.

Tekmovalcem želimo, da bi svoje športne dosežke potrdili tudi pri svojem delu in na vseh področjih samoupravne in družbenopolitične organiziranosti, kar bo omogočilo, da bomo tekoče težave lažje premagovali.

NA DRUGIH LETNIH ŠPORTNIH IGRAH V LITOSTROJU SO DELUJEJO:

AGROSTROJ	— Ljubljana-Siška
ATMOS	— Hoče pri Mariboru
GOSTOL	— Nova Gorica
HIDROMETAL	— Mengeš
INDOS	— Ljubljana-Moste
KLADIVAR	— Ziri
KOVIND	— Unec pri Rakeku
LITOSTROJ	— Ljubljana-Siška
METALNA	— Maribor
MLINOSTROJ	— Domžale
RIKO	— Ribnica
STT	— Trbovlje

PROGRAM TEKMOVANJA JE NASLEDNJI:

- petek, 17. 9. 1976
- ob 18. uri
- balinanje (balinišče Litostroju)
 - TZL : INDOS
- ob 17. uri
- kegljanje (igrišče Maksa Perca)
 - HIDROMETAL, AGROSTROJ, TZL in MLINOSTROJ
- sobota, 18. 9. 1976
- ob 7. uri
- balinanje (igrišče Litostroju)
 - AGROSTROJ : GOSTOL
 - ATMOS : METALNA
 - MLINOSTROJ : STT
 - KLADIVAR : RIKO
- ob 9. uri
- svečana otvoritev pred delavsko restavracijo Litostroju
- ob 9.30
- začetek tekmovanja
 - KEGLJANJE (kegljišče Marksa Perca — za moške)
 - DŠD Ilirija za ženske
 - MALI NOGOMET igrišče I. ICL Litostroju
 - igrišče II. šola H. Smrekarja
 - NAMIZNI TENIS v dvorani DŠD Ilirija
 - STRELJANJE v šoli IC Litostroju
 - ŠAH v prostorih internata IC Litostroju
12. do 14. ure — kosilo
- ob 14. uri
- zaključek tekmovanja
- ob 16. uri
- objava rezultatov tekmovanja, podelitev plaket, priznanj in pokalov.

Informativna pisarna bo v delavski restavraciji Litostroju. Vse člane kolektiva vabimo, da prisostvujejo in bodrijo naše tekmovalce.

TE-BO

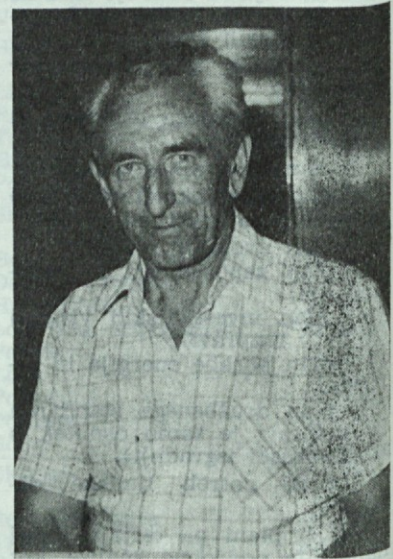
POZDRAV IZ JLA

Iz Mostarja, kjer služi vojaški rok, se nam je oglašil SLAVKO HROVAT. Lepo pozdravlja vse sodelavce in prosi, da bi mu poslali litostrojski časopis.

Seveda bo časopis prejemal, tako bo sproti obveščen o novostih v naši delovni organizaciji.

V zaslužni pokoj je odšel naš dolgoletni sodelavec IVAN SURLA, visokokvalificirani ključavničar — kontrolor v livarni jeklene litine.

Začetek njegovega dela v Litostroju — 2. 8. 1949 — sega prav v rojstni čas Litostroja. Tovarni je nato posvetil vse svoje najboljše življenjske sile in ji je ostal zvest vse do svoje upokojitve 30. 6. 1976.

Zahvaljujemo se jim za njihovo požrtvovalnost in jim želimo še mnogo zdravih let.

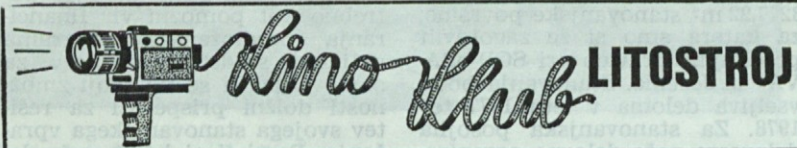
Odšli so v pokoj

30. 6. letos je odšel v zaslužni pokoj Aleksander Lucu, delovodja v talilnici livarne jeklene litine. V Litostroju se je zaposlil že 1. 4. 1949 in mu ostal zvest do konca svoje delovne dobe

V zaslužni pokoj je odšel Feliks Vidmar, kovač v livarni jeklene litine. V naši delovni organizaciji se je zaposlil 7. 6. 1963, od njega pa smo se poslovili 9. 7. 1976.

TEČAJI ZA KINOAMATERJE

KINO-klub LITOSTROJ prireja v oktobru 1976 dva tečaja, in sicer:

1. ZACETNI TEČAJ O OSNOVAH KINOKAMERE

Vrste kinokamer, način delovanja, glavne značilnosti in tehnične lastnosti različnih kinokamer, nakup kinokamer, tehnika snemanja, osvetlitev filmov itd.

2. ZACETNI TEČAJ O SNEMANJU FILMA

Izbira motiva, način snemanja, priprava kratkega scenarija snemalne zgodbe, osnove filmskega jezika, montaža filma, opremljanje z napisi itd.

Vabimo vse ljubitelje kino-filmske tehnike, tudi tiste, ki še NIMAJO LASTNE KINOKAMERE. Po tečaju se bo vsakdo lažje odločil za nakup. Prijavite se čimprej, toda najkasneje do 31. septembra pri Petru Poženelu (telefon 571).

PREDVAJANJE FILMOV »LITOSTROJČANI PO SVETU«

Planinsko društvo LITOSTROJ prireja v oktobru 1976 v mali kino dvorani predvajanje diapozitivov in filmov pod naslovom »Litostrojski po svetu«. Kino-klub Litostroju vabi vse kinoamaterje, ki so na svojih potovanjih po svetu posneli kakšne filme, da ga prijavijo za predvajanje. Med predvajanjem bo vsakdo lahko komentiral svoj film. Vsi zainteresirani dobijo nadaljnje informacije pri Tonetu Ermanu (telefon 52) ali pa pri Petru Poženelu (telefon 571).

Udeleženci bodo dobili nagrade in pohvale.

IZ POROČILA NADZORNEGA INŽENIRJA ALOJZA NUČIČA V HE BOALI V CENTRALNOAFRIŠKI REPUBLIKI SMO IZLUŠČILI NASLEDNJE VTISE

HE BOALI

Smo približno 100 m nad ravni-
co, poraslo z gozdom, do koder
seže pogled. Verjetno bo v su-
ni dobi zelo vroče. S hrano smo
se stabilizirali in bo mogoče
ostal še kakšen CFA za menjavo
v konvertibilno valuto. Energo-
projekt je določil tečaj menja-
ve 277,7 CFA za 1 \$. Moj kolega
iz Rade Končarja preboleva na-
pad malarije, ker ni redno je-
mal tablet proti tej bolezni. Ko-
marji so sedaj zelo nadležni. Na-
slednikom priporočamo, da si
prinesejo nekaj tablet s seboj,
ker imajo tu le takšne, ki jih
moraš jemati vsak dan. Šport-
niki so še bolj zaželeni (super-
ge prineseš s seboj), pod nami
je igrišče za košarko in odboj-
ko. Seveda se tukaj za šport
bolj zanimajo kot za tehniko.
Sam sem igral v uradni tekmi
med ENERCO (Boali I in II) in
tekstilno tovarno ICAT. Kljub
dolgoletnemu premoru nisem bil
najslabši in sem prispeval k
zmagi naših. Velika ovira je, da
ne znam jezika, vendar se neka-
ko že sporazumevamo. Do sedaj
zaradi prevelikega dela z agrega-
ti ni bilo pravega časa in miru
za učenje jezika. V tem so tukaj
mogoče celo pred nami. Učen-
ček zna zelo dobro francosko, ko
zapusti osnovno šolo. Šolajo se
zelo veliko. Tudi tu kot v osta-
lih afriških državah se prebiva-
stvo na veliko naseljuje v glav-
nem mestu. Država daje velik
poudarek kmetijstvu, saj zaen-
krat še zelo veliko uvažajo, tudi
hrano. Kot razmeroma revni dr-
žavi je to težko plačevati, zato
je vsa uvožena hrana za jugoslo-
vanske razmere draga. Obstaja
jo velike socialne razlike. Drža-
va je organizirana strogo centra-
listično, s številno policijo, pred-
vsem v glavnem mestu. Industri-
je ni, verjetno je največji obrat
tekstilna tovarna ICAT s 350 za-
poslenimi. Elektrificirana so sa-
mo nekatera mesta, a zaradi od-
daljenosti še lep čas ne bodo
povezana v celoto.

Ljudje se hranijo pretežno z
manioko, velikokrat pa trpe tu-
di pomanjkanje in to kljub te-
mu, da je narava bogata s hrano.
Vsekakor velike večine še ni
zagrabil naš tempo življenja.

Videl sem tudi svojo prvo af-
riško kačo v bližini naše hiše.
Bila je povsem zelena, dolga pri-
bližno en meter in izredno vit-
ka in hitra. K sreči gre vedno
v drugo smer, če ji daš možnost!
Pravijo, da je to zelena mamba.
Zato je sedaj okrog hiše vse po-
čiščeno do zemlje.

Ko sem bil v Baugviju sem
na vabilo prvega sekretarja obi-
skal našo ambasado. Tam sem
srečal še enega Slovence, in si-
cer vodjo Emonine plantaže ka-
ve. Izgleda, da smo se Slovenci
malo bolj razgledali po svetu.

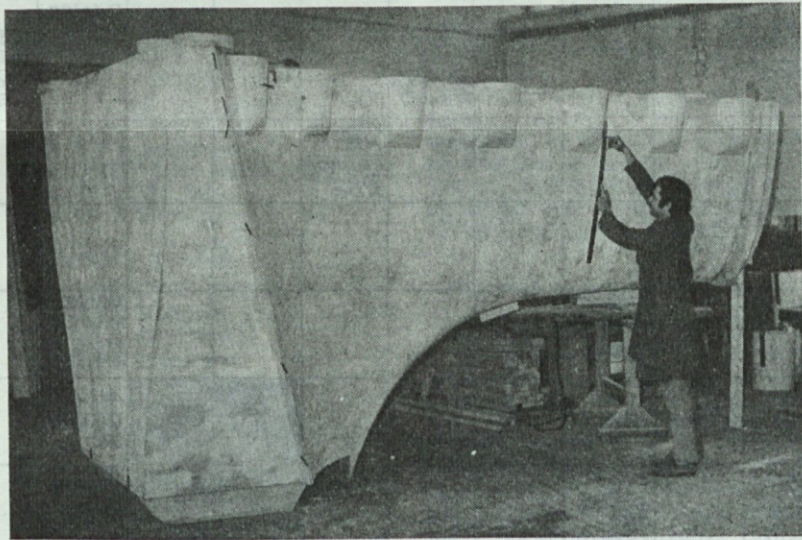
V roke sem dobil majsko šte-
vilko »Litostroja«. V njem dipl.
ing. Darinko Kolbl posreduje
program srednjeročnega razvoja
naše tovarne. Od vseh doslej
znanih virov energije za že zgra-
jene objekte edino vodnim elek-
trarnam ne vidi pomanjkanje go-
nilne sile. Temu primerno je tu-
di Litostroj dal poudarek pred-
vsem razvoju turbinskih proiz-
vodov. A tudi vode ni neskonč-
no mnogo za nove razširitve ka-
pacitet. Uspešni proizvajalci bo-
do ostali le tisti, ki se bodo zna-
li pravočasno prilagoditi zahtev-
nejšim pogojem. To pa pomeni
konec nekega obdobja, ko se je
lahko šel vsakdo proizvajalca
turbinske opreme, le da je imel
na razpolago dovolj veliko halo
s stružnico. Danes je potrebno
marsikaj več.

Elektrarna Boali II dela se-
daj neprekinjeno, celo veliko,
veliko bolje kot mnoge elektrarne,
o katerih ni nobenih strokovnih
poročil o opremi. Prav to pa
manj uspešno predstavlja zna-
nje in sposobnost Litostroja. Mi-
slim, da smo ravno tu najbolj
šibki. Ravno izpad analize za
vsak objekt, postrojenja in na-
prave nas zavira pri razvoju.
Koliko manj bi imeli problemov,
težkih trenutkov, negotovosti, re-

klamacij, če bi pri vsakem tur-
binskem agregatu napravili ana-
lize za različne merske enote.
Odpadla bi subjektivna ocena iz-
kušanj. Zelo enostavna bi bila
npr. vsaj začasna namestitvev ter-
mometrov, manometrov, merilec
pretoka in to za olje in vodo za
vsak ležaj, hladilnik vsake tur-
bine. Tako bi dobili za različne
parametre ležajev točno karak-
teristiko ležaja. S temčasoma
odpade potreba po laboratorij-
skem merjenju na modelih. Ker
smo do sedaj proizvedli že več
sto samo turbinskih ležajev, bi
s pomočjo rednega merjenja in
analize dobili zelo natančno sli-
ko naših ležajev, vseh novih hla-
dilnikov, filtrov itd. Izsledke me-
ritev pa moramo obvezno zbira-
ti v center.

Kaj s tem pridobimo? Občut-
no skrajšamo čas za ponudbe, s
ponudbo se skoraj približamo
dejanski ceni, približamo se op-
timalnim vrednostim za posa-
mezne parametre brez tveganja
neljubih presenečenj. Pri vsaki
novi konstrukciji imamo več ča-
sa, da se temeljiteje posvetimo
samo še delnim problemom, s
katerimi še lahko poenostavimo
in pocenimo naše proizvode.
Sčasoma bi tako dobili na pri-
mer karakteristične ležaje, hla-
dilnike, ogljene tesnilke in dru-
go opremo naše tovarne.

S prenehanjem neprestane in
velikokrat neutemeljene menja-
ve, ne dovolj raziskanih zamisli,
bi znatno poenostavili obdelavo
in montažo.

Model ladijskega krmila za indijskega naročnika

Isto velja za vso drugo opre-
mo — od manšet, termometrov,
manometrov, plavačev, filtrov,
najrazličnejših ventilov ter opre-
me avtomatike.

Po analizi pismenih podatkov
s terena moramo sčasoma izbra-
ti samo nekaj poddobaviteljev,
obveznih za celotno tovarno v pri-
meru posebnih želja kupca pa
ga opozoriti, da potem sam nosi
morebitne stroške reklamacije.
Tako bi znatno poenostavili iz-
delavo načrtov, konstrukterji in
monterji bi proizvode podrobne-
je spoznali, s tem pa bi bila eno-
stavnejša tudi popravila, zame-
njave, reklamacije itd. S seda-
njim naročanjem nikakor ne
smemo biti zadovoljni in ga ime-
ti za edinega.

Predvsem zaradi ne dovolj or-
ganiziranega pristopa k delu
smo na inovacijskem področju
na manj častnem mestu. Vse
prevečkrat hočemo spremeniti
vse naenkrat brez pravega raz-
loga in seveda v večnem pomanj-
kanju časa, epidemije tega sto-
letja. Doba »slučajnih izumov«
je že davno za nami. Za progra-
miran razvoj je splošno znano,
da je tem uspešnejši, čim bolj
temeljito in hitro je bila izvrše-
na analiza dotakratnega stanja.
Obdržati moramo mlad inženir-
ski kader, ki sedaj v glavnem
samo predefilirajo skozi Litostroj.
Le obstanek mladega šolanega
kadra je porok za naš lepši ju-
trišnji dan.

vesti iz obratov

TOZD PI

MODELNA MIZARNA

Kljub dopustniškemu času, ki
je razredčil vrste delavcev, je v
modelni mizarni zelo živahna
dejavnost. V avgustu namerava-
mo dokončno izdelati model la-
dijskega krmila za indijskega
naročnika. Izdelava je otežkoče-
na, ker je načrt zelo nejasen
oziroma pomanjkljiv. Poleg tega
pospešeno izdelujemo model vo-
dilnih lopat za HE Zvornik, mo-
del za pogonski zobnik mlinice
za cementarno v Anhovem, zo-
bata kolesa za »Djuro Djaković«
itd. Predvidoma bomo izdelali
tudi modele za turbinski pokrov
in spodnji in zgornji vodilnikov
obroč za HE Zakučac. Potrebno
bo popraviti tudi večje modele
za ohišja stiskalnic iz sive liti-
ne za Jelšin grad iz Banja Luke.

LIVARNA SIVE LITINE

V livarni sive litine končujemo
izdelavo ulitkov prvega naročila
reduktorjev za Metalurgoimport
iz Sovjetske zveze. Poleg tega
zelo pospešeno izdelujemo forme
za leve in desne žlebove za »Dju-
ro Djaković« iz Slavonskega
Broda. Za proizvodnjo diesels-
skih motorjev sta bili uliti dve
ohišji, ki bosta predvidoma go-
tovi do konca avgusta. Hitimo
tudi z izdelavo ulitkov za bate
in cilindre za »romunske« mo-
torje. V avgustu je tudi livarna
na kolektivnem dopustu. V tem
času bo IVET izvršil nujne re-
monte žerjavov in ostalih na-
prav, tako da bo proizvodnja po
dopustu potekala brez večjih za-
stojev.

TOZD FI

TURBINE

Za hidroelektrarno OHAUA v
Novi Zelandiji intenzivno obdelu-
jemo turbinske dele za tretji ag-
regat od štirih naročenih. Tur-
binske dele za prvi in drugi ag-
regat smo že odpremili naročni-
ku. Poleg turbine so naročena
tudi razbremenilna zapirala, ki
jih izdelujemo kot protitip in
zato zaradi velike zahtevnosti
povzročajo nepredvidene težave
in vplivajo na kasnejše dobav-
nega roka.

Za HE Crystal Dam so vsi po-
samezni turbinski deli mehansko
obdelani in pripravljeni za pre-
izkusno montažo. Na špiralnem
ohišju je potrebno še prilagodi-
ti vstopno cev ter jo privariti,
zatem bomo izvršili preizkusno
montažo turbine.

VILIČARJI

V zaključni fazi montaže so vi-
ličarji nosilnosti 5 ton, predvi-
doma bodo izdelani ob koncu
meseca. Montiramo jih trideset,
za prav toliko viličarjev pa pri-
pravljamo posamezne dele in
sklope za montažo. Končujemo
tudi montažo viličarjev nosilno-
sti 3,5 ton, naročnikom jih bo-
mo odpremili v prihodnjem me-
secu, takoj po funkcijski preiz-
kušnji in barvanju. V fazi mon-
taže je tudi prototip 12 tonske-
ga mobilnega dvigala, ki pred-
stavlja novost te proizvodne vr-
ste.

PREOBLIKOVALNI STROJI

Proizvodna veja preoblikoval-
nih strojev je prav v zadnjem
času izredno obremenjena z na-
ročili. Posebno uspešna je pro-
daja strojev za Sovjetsko zvezo.
Februarja letos smo dobili na-
ročilo za dva stroja HVO-2-100,
v marcu za pet strojev HKOC-1-
315-6300, v aprilu za pet strojev
HVO-2-160, za tri stroje HVO-2-
250, za dva stroja HVO-2-400, za
pet strojev HVC-2-40 in za dva
stroja HVC-2-63. V juliju pa smo
prejeli prav tako za Sovjetsko

LIVARNA JEKLENE LITINE

Obrati livarne jeklene litine so
imeli kolektivni dopust že v ju-
liju, zato so v začetku avgusta
začeli delati s polno paro. V av-
gustu moramo uliti kroglaste za-
sune za HE Zakučac in dele čr-
palk za »Ivan Milutinović« iz
Beograda. Poleg tega izdelujemo
tudi večja ohišja reduktorjev in
zobnikov za Sovjetsko zvezo, v
čistilnici pa večje število ulit-
kov za Minel iz Beograda (diske,
obloge in sponje), ulitke spod-
njega vodilnega obroča za Sred-
njo Dravo II. Do konca avgusta
bomo predvidoma izdelali tudi
obložne plošče za rudnika Maj-
danpek in Bor.

PLOČEVINARNA

Problematika izdelave zvarjen-
cev je še vedno pereča, kajti na-
ročila prihajajo še naprej. Kljub
vsem ukrepom vodstva pločevi-
narne oziroma TOZD PI, da bi
se proizvodnja povečala, se za-
radi dopustov to ni uresničilo.
Upravičeno upamo, da se bo v
naslednjih mesecih stanje izbolj-
šalo in bo proizvodnja potekala,
kot je predvideno. V avgustu bo-
mo izdelali zvarjenice: traverni
obroč za Srednjo Dravo II, dru-
go sesalno cev — zgornji del za
isto elektrarno, iztočno cev in
vstopni del zapirala za tlačni re-
gulator za HE OHAUA. Nadalje-
vati moramo dela na mostovnem
žerjavu za JE Krško in za Žele-
zarno Nikšič. Posebno pozornost
moramo posvetiti tudi izdelavi
zvarjencev — spiralnih ohišij za
HE Zakučac. Poleg zvarjencev
za turbinsko in žerjavsko proiz-
vodnjo pa bomo v avgustu pred-
vidoma izdelali tudi zvarjenice za
dieselsko, viličarsko in cementar-
sko proizvodnjo.

A. G.

zvezo veliko naročilo za 27 pre-
oblikovalnih strojev v skupni te-
ži 450 ton. Iz tega je razvidno,
da se trg v Sovjetski zvezi le-
po odpira, naša skrb pa je, da
solidno in v postavljenih rokih
naročila realiziramo in s tem
omogočimo nadaljnjo uspešno
prodajo strojev na to področje.

V montažni hali pripravljamo
tri stroje HVO-2-250 in pet stro-
jev HVO-2-160 za Sovjetsko zve-
zo. Za »Rade Končar« iz Zagre-
ba odpremimo stroj HVO-2-250.

Za trdiko Wotan smo do se-
daj od skupnega prvega naroči-
la 81 strojev izdelali:

14 strojev tipa DMKh — 160 M
14 strojev tipa DMKh — 280 M
12 strojev tipa DMKh — 400 M

V fazi montaže pa je še 13
strojev.

DIESELSKI MOTORJI

Za Romunijo smo izdelali in
že odpremili prvo gradnjo mo-
torjev tipa 320 in 520, druga
gradnja pa je v zaključni fazi
montaže. Za Brodgradsko TI-
TO — Beograd montiramo še
zadnjo, šesto gradnjo motorjev
726 MTBH-40.

V postopku montaže so še mo-
torji za IRAK in veliko ladjedel-
nico »3. maj«.

ČRPALKE

Za namakalne naprave v Delti
Nila v Egiptu je od skupno na-
ročenih enajst črpalnih postaj,
od sedaj izdelanih in odpremlje-
nih devet, deseta, ki obsega pet
propelerskih črpal pa je v za-
ključni fazi montaže.

Montiramo še naslednje črpal-
ke, ki bodo izdelane in odpreml-
jene do konca meseca:

za Bosanski Petrovac črpalka
4CV5, za KP Bjelina črpalka ti-
pa 17/14-V, za INA Lendava več
različnih črpal, za TE Soštanj
črpalka CV9/31-IV, za TE Tuzla
črpalka 5CN5-II, za Cinkarno Ce-
lje črpalka 5CN7, za TITO —
Beograd črpalko 5CN7-II in več
visokotlačnih črpal za skladišče
prodnje.

N.

POŠKODBE V JULIJU 1976

TOZD_DS	število poškodb	število izgub. delovnih dni
TOZD PI		
— livarna sive litine	4	126
— livarna jeklene litine	7	170
— pločevinarna	6	80
TOZD FI	15	303
TOZD IVET	—	11
TOZD ZSE	2	14
TOZD ICL	1	10
DS SSP	1	2

Iz zgornjih podatkov je razvidno, da smo imeli v naši
delovni organizaciji v mesecu juliju 36 poškodb, od tega
so se 3 pripetile na poti v službo oziroma iz službe.

Zaradi poškodb smo izgubili 716 delovnih dni, ali po-
prečno 19,8 dni na eno poškodbo.

V tem mesecu je bilo največ takih poškodb, pri kate-
rih so si delavci poškodovali prste rok — 11, glavo so si
poškodovali 3 delavci, oči 8, ostali del roke 5, noge pa si
je poškodovalo 9 delavcev.

Če pogledamo razvrstitev poškodb po dnevih v tednu
lahko ugotovimo, da se je največ poškodb pripetilo v
torek in četrtek 8, sledi petek s 7 poškodbami, ponedeljek
s 6, sreda in sobota s 3 poškodbami in nedelja z 1 po-
škodbom.

V juliju smo imeli 7 poškodb več kot lani v istem me-
secu. Lani smo zaradi poškodb izgubili 493 delovnih dni
tj. povprečno 17 dni na eno poškodbo.

Služba varstva pri delu

PRAZNIČNA NAGRADNA KRIŽANKA

RAZPIS

REŠENO IN IZREZANO KRIŽANKO POSLJITE DO 15. SEPTEMBRA 1976 V UREDNIŠTVO ČASOPISA. TRIJE IZZREBANI REŠEVALCI BODO PREJELI KNJIZNE NAGRADE.

Clues:

- Across:**
 - 1. VRSTA STROPA
 - 4. RIMSKI KRALJ
 - 10. DRŽAVA, POLOŽAJ
 - 11. OBMORSKA STRAŽA
 - 12. DOBAVA
 - 13. PASTIRSKA PESEM
 - 14. LIRA
 - 15. AKADEMSKI NASLOV
 - 16. SMER RAZVOJA
 - 17. VANA DIT
 - 18. SAHON
 - 19. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 20. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 21. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 22. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 23. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 24. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 25. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 26. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 27. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 28. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 29. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 30. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 31. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 32. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 33. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 34. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 35. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 36. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 37. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 38. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 39. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 40. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 41. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 42. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 43. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 44. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 45. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 46. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 47. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 48. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 49. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 50. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 51. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 52. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 53. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 54. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 55. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 56. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 57. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 58. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 59. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 60. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 61. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 62. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 63. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 64. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 65. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 66. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 67. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 68. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 69. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 70. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 71. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 72. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 73. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 74. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 75. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 76. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 77. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 78. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 79. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 80. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 81. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 82. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 83. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 84. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 85. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 86. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 87. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 88. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 89. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 90. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 91. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 92. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 93. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 94. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 95. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 96. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 97. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 98. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 99. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 100. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
- Down:**
 - 1. POČU-MEN CLOVEK
 - 2. SVETIN-OV ROMAN
 - 3. DOLINA NA PRIHOR-SKEM
 - 4. REKA NA PELEPO-NEZU
 - 5. VRSTA RAZ-CVETA
 - 6. SESTA-VILA A ŽORŽ
 - 7. NIKOLI (ANGL.)
 - 8. ZDRAV-NIK ZA POŠKOD-BE
 - 9. REKA NA POLT-SKEM
 - 10. SRED-NJEVEŠ-KI PEVEC V ANGLIJI
 - 11. RISALA E. L.
 - 12. ŠPA-NIJA
 - 13. KOVAŠKI KRAJ NA GOREN-J.
 - 14. UVOZ
 - 15. TUJE MOŠKO IME
 - 16. BIVANJE BIT (LAT.)
 - 17. OTOČJE V VZH. AFR. (VIKTOR. JEZERO)
 - 18. KENICNI ELEMENT (ER.)
 - 19. SREDNJE VRH
 - 20. DRŽAVA, TISKARNA V BEOGRAD
 - 21. MESTO IN LUKA NA KRIMUŠE DRŽAVA VS. AFR.
 - 22. RADO MURNIK
 - 23. MESTO V ZDA. RIDGE
 - 24. PRITOK RENA V ŠVICI
 - 25. OGENJ POD PEPELOM
 - 26. SLONOVI ČEKANI ELEMENT
 - 27. GRAFIK JUSTIN PONEHA-VANJE
 - 28. EDINI IZVOD
 - 29. TOPLICE PRI PADOVI
 - 30. OTROŠKO VOZILO
 - 31. IGRALEČ RANER
 - 32. ARABSKI ŽREBEC
 - 33. DOGOVOR, UREDITV
 - 34. RADIUS
 - 35. ZAGREB. ČASOPIS
 - 36. VEK
 - 37. BOGINJE MASCEV. 2. SAHON GLASNIK
 - 38. VEZNIK
 - 39. TAKO TAKO
 - 40. GOZDNA RASTLINA MUZA L. PESNIŠT.
 - 41. VOJVODI NEČ
 - 42. PREHOD DNEVA V NOČ
 - 43. VZKLIK BOLEČINE
 - 44. STARA RODOVINA FR. KRALJEV
 - 45. NORVEŠKI PISATELJ 1873 - 1942
 - 46. AFRIŠKO JEZERO
 - 47. ŽUMER OLGA
 - 48. SEVER OBSTOJ (MNOŽ.)
 - 49. VRSTA VOZILA V TO-VARNI
 - 50. RUSKI KMET
 - 51. KRAJ PRI OPAJTI
 - 52. ČLOVEK, KI SE VRAČA
 - 53. POLMER
 - 54. ZAKO-VICA
 - 55. PTICA PLEZAL-KA
 - 56. SREŽ, SLANA
 - 57. DOPOL-DNE
 - 58. RIJEKA
 - 59. VROČA NESTRO-KOVNJAČ
 - 60. TUJE Z. IME (IVANA)
 - 61. 18. ČRKA HERCE-GOVEC
 - 62. KRO-GLA
 - 63. AVT. OZNAKA NORVEŠKE
 - 64. IZLIV REKE
 - 65. REKA V ITALIJI
 - 66. NADE
 - 67. HITRI
 - 68. SEME MILAN
 - 69. LOT
 - 70. MARIJE (OKRAJŠ.)
 - 71. ORIENT. PRAŠEK ZA LAŠE
 - 72. VELETOK V SIBIRIJI
 - 73. STARI OKRAŠ. VEZNIK
 - 74. LITER
 - 75. DUŠIK
 - 76. AVSTR. POROČE. VALSKA AGENCIJA
 - 77. LISTNA-TA DREVEŠA
 - 78. SIMBOL ZA ŽVEPLO
 - 79. STOP ZA OZNAČ. NAČAL. OLTA RECEPT
 - 80. DVO-SPOL-NIK
 - 81. NOSNIK
 - 82. AR
 - 83. POLJSKI PISATELJ
 - 84. AMPER
 - 85. MALIŠKI BUDNOST
 - 86. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 87. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 88. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 89. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 90. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 91. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 92. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 93. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 94. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 95. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 96. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 97. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 98. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 99. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ
 - 100. KRAJ V ZEMELJSKI KRALJ